

ДІЯВОЛЬСКА СПРАВА

— або —

Як ксьондз Шмідт замордував Анну Авмілер.

**Сензаційний опис злочину, якого довершив
в Нью Йорку 1912. року ксьондз на слу-
жницї, з котрою оженив ся і сам
— собі дав слюб. —**

І. Сильце.

Одної звичайної неділі, в році 1909-ім, костел св. Боніфація в Нью Йорку був переповнений вірними як ніколи перед тим. Молодики й старші, а найбільше жінчини, спішили до костела, хотаяй не було на той час жаднього більшого свята. Шепоти, розглядання ся на всі боки вказували на те, що всі прийшли нині до костела не на те, щоби помолити ся, лише з цікавості, що сподіють ся почути або побачити щось надзвичайного... Остаточно відголос дзвінка оповістив, що служба божа починаєть ся. Очи всіх звернули ся до великого вітара. Обізвали ся органи і ксьондз приступив до вітара. »Ох, то сам парох буде відправляти службу божу« — почали шептати, — а новий ксьондз мати ме нині казаня«.

»Слава Богу як то добре складає ся!«

Служба божа почала ся і всі вірні почали молити ся... На всіх лицах можна було побачити нетерпеливість, молили ся одно наперед другого, скоро пересуваючи »пацьорки« на »ружанцях« веначе би тим хотіли прискорити закінченє служби божої.

Остаточно служба божа закінчила ся і на амбоні показав ся молодий, гарний, з веселою усмішкою, ксьондз Ганс Шмідт.

»Се він!... Який то молоденький і гарненький ксьондзик, щоби йому дав Бог здоровля і сто літ прожити«. Так подумали майже всі зібрані в костелі. По перечитаню євангелія і звичайнім поздоровленю парохіян, новий ксьондз, як орел, що шукає за добычею, поглянув хитрим поглядом на згромаджених овсчок, немов би за ким шукав. Очевидно роздумував від чого би то почати.... Нараз по-

гляд його затримав ся на пречуд гарній і молодій дівчині, що стояла близько казальниці й гляділа на нього як на образ.

Була то Анна Авмілерівна, служниця на парохії, при костелі св. Боніфація, котра вже перед тим ксьондза Шмідта бачила.

Не мож було вгадати яка думка зродилась в тій хвилі в його душі, бо лиш відірвав свій погляд від Анни, двозначний усміх перелетів йому через уста. Перехрестив ся і взяв за тему шесту заповідь божу — »не чужолож«. Серця всіх вірних почали бити ся сильнійше, як зачав викладати всі пекольні муки, які чекають по смерти тих, що допускають ся так тяжкого гріху, яким є чужоложство. Говорив се так виразно, а так яскраво, що молодіж змушена була дивити ся час від часу в землю і червоніти зі встиду. Лише старші, покиваючи головами, повторяли раз у раз: »Ох, то правда, то свята правда«.

В костелі запанувала цілковита тишина; було чути лише зрепкит найменших мух. Вони одинокі нічо собі не робили з казаня ксьондза Шмідта і безжурно вибренькували над головами вірних як би своїм бреньканем хотіли вимовити: »не слухайте його, бо він є змія в людськїм тілі, котрий инакше говорить ніж думає«.

На закінчене кс. Шмідт освідчив, що як котрий з молодих людей переступив шесту заповідь, з'обовязаний безпроволочно висловити ся. Наколи хто встидає ся, повинен вибрати собі після свого уподобаня повіреного сповідника і йому все відкрити. В такий спосіб може уникнути пекольних мук, котрі його чекають по смерти. Трафіла коса на камінь! Від тої пори сповідальниця, в якій сидів кс. Шмідт, завсїдн була окружена молодими жін-

ками і дівчатами. Кс. Шмідт зі злобною усмішкою слухав і... розгрішав. Які то були сповіди і розгрішення, сам Господь знає...

Анна Авмілер.

Анна Авмілер, молода і гарна дівчина, уроджена була в Німеччині з бідних родичів. Вихована була дуже богобойно. Мати її старала ся заціпити в серцю молодої дівчини всі засади релігії і віри. Від малої дитини вчила її пошани для старших, а головню для ксьондзів і костела, позаяк сама була релігійна аж до фанатизму. Оповідала що дня своїй любій донечці, що Господь дав нам добрих ксьондзів, що ксьондзи є заступниками самого Бога на землі, що без них всі люди муїли би піти до пекла. А що межн ними находять ся і злі, то не в в тім вина ксьондзів. Чорт, котрий лізе до кожного чоловіка, стараючи ся всіма силами скусити до злого, пхає ся і до духовної особи і представляє перед її очима найріжнороднійші покуси, аби відвести від віри. Случає ся, що деякий ксьондз не має тільки силн, щобн оперти ся чортови, і допускає ся гріху, але ми не повинні йому того брати за зле, бо він є ксьондзом і за свої гріхи потрафилъ перепросити Пана Бога. Нехай нас Бог боронить, щоб ми мали посуджувати заступників самого Господа Бога, ми повинні молити ся за них і просити Господа Бога, щоби він навернув їх із тої дороги, на котру їх чорт запровадив. Отже рано і в вечер побожна мати звичайно разом із донечкою молила ся за добрих і злих ксьондзів.

По богослуженю мати Аннусі шукала спосібности, щоби поцілувати у руку молоденького ксьондзика, котру уважала за святу.

Отже ми не повинні дивувати ся, що Анна вихована в сей спосіб дійшовши до літ, була приневолена, як тисячі других з тої сфери дівчат, виємігрували з родинного краю за море. По приїзді до Америки всіми силами старала ся стати на службу до якогось ксьондза.

Случайно, завдяки якоїсь протекції, а не редовсім завдяки своїй уроді, дістала службу на парохії при костелі св. Боніфація в Нью Йорку. Була дуже задоволена, що буде могла що п. ділі бути в костелі і слухати божих слів. Радости не було границь, коли довідала ся, що вікарим при костелі св. Боніфація є кс. Ганс Шмідт з Європи. Ще перед тим чула про нього, що був дуже побожним «кацлуном» а та кож «лікарем», і хтоб до него не вдався, нікому не відмовив помочи.

Будучи в сю памятну неділю в костелі на цернїм казаню кс. Шмідта, душа її розпливала ся про саму згадку, що буде могла почути слово боже з уст того, о котрім так багато наслухала ся. Наколи кс. Шмідт показав ся на амбонї думала що то ангел, так її видав ся він гарним. В її дитячій душі змістити ся не могло, щоби то був звичайний чоловік. Чула до него неограничену пошану, представляла собі його як божество, в душі молила ся не до Бога, лиш до ксьондза Шмідта. Як лиш вчула погляд його на собі, невисказаний біль сти снув її за груди, як іскра електрична тронула її за серце. Здрягнулась — і спустила очи в низ, одначе по хвилі піднесла і слухала спокійно аж до кінця. По скінченю богослуженя,

повернула на парохію і збрала ся як звичайно до роботи, одначе сим разом якось їй не йшло, всьо з рук падало. В ухх шуміло, в голові перевертало ся, на різнороднійші думки тиснули ся їй до голови, з котрих не могла здати собі справи. А найгірше переслідував той дивний погляд кс. Шмідта, котрий прошикнув її наскрізь в костелі. Вечером перед положенєм ся до ліжка, по відмовленю молитви, припімнули ся її слова проповіді кс. Шмідта: »Кождий чоловік може вибрати собі сповідальна після свого уподобаня«. Когож вона вибере як не його, щоби позбути ся всіх думок, котрі тиснули ся до голови! Приобіцяла собі при першій спосібности пійти до сповіди до кс. Шмідта і взнати йому всі свої думки, а тоді з певностю паде той тягар з її сэрця. Бідна Анюся! Вона не знає якій то потворі має звірити тайни свої душі!

Попала в сильце.

Другого дня встала блідша як звичайно і знов почали її тиснути ся до голови непождані думки, але отримала розказ від газдині пійти до міста за ріжними справунками, бо сподівала ся гостей на парохії. Потрібно було ходити кільканайцять разів до міста і з поворотом за справунками, запрятати, позамітати і т. д. Треба було служити до стола і почувти не одно остре слівце від газдині.

Недогідлива була та газдиня і ві всім тяжко було їй догодити. В кілька днів по тім знова щось зайшло і так на всякій такій крутанині зійшов цілий тиждень. Всі сентиментальні думки вивітрили з голови Анюсі, остало

лиш одно бажанє, щоби як найскорше пійти до сповіди. Слідуючої неділі рано, скоро пробудила ся, вбрала ся і чимскорше пігнала до костела. »Конфесіонал« кс. Шмідта був вже о кружений вірними, але кс. Шмідта не було ще. Аннуса влякла коло сповідальниці і зачала молити ся. Не могла собі здати справи для чого, — але в душі була задоволена, що кс. Шмідта ще не було в сповідальниці. Мала на думці або не приступити нині до сповіди або перейти до другої сповідальниці — до пареха. Вже була здецидована відійти... В тій хвилі вийшов з захристії кс. Шмідт. Сталевим поглядом, якби який всевладіючий судія, дивив ся з легковаженем на всіх і прямував до сповідальниці. Анна зачала молити ся, не відкриваючи очий від книжки. Пізнав її кс. Шмідт. Переходячи коло неї, запитав:

— Чи до сповіди? Прошу йти за мною.

Не було иншої ради, — пійшла. Сповідала ся довго! — Надзвичайно довго, так, що чекаючі на свою чергу пенітентки зачали нетерпеливити ся і що хвиля споглядати на сповідальницю. Як відходила від сповідальниці, очи закрила хустинкою, так, що не мож було побачити як поділлала па ню сповідь. Підійшла перед великий вітвар, впала на коліна і залляла ся гіркими слезами. Були то слези щирі, від серця, слези жалю. Такі слези здібна виливати чиста женщина, котра мимо волі стратила своє найдорозне майно... безповоотно. Хотіла молити ся, і як лише поглянула на розпятого Христа, що був на вітварі, напав її жаль конвульсійний і на ново заливала ся гіркими слезами. Остаточно встала, перехрестила ся і вийшла з костела. Повернувши ся на парохію, поскаржила ся газдини, що дуже хора і є змушена положити ся до ліжка.

Замкнула двері свого покою, впала на ліжку і дала волю слезам. Газдиня почувши приглумлений плач, а побачивши змінене личко дівчини, зміпала ся трохи, і сейчас післала до костела одного зі слуг, щоби покликати кс. Шмідта, бож вона знала, що Шмідт, будучи в Європі, студював медицину. Невдовзі увійшов Шмідт в товаристві газдині до покою Анни. Взяв її за руку наче до збадання пульсу. Не обернула ся, не поглянула навіть на нього.

— Пульс беть ся за скоро — сказав по хвилі до газдині. — Але то нічого, вона трохи зденервована, треба її лишити в спокою».

— Що тобі є, моє дитя?... Запитав теплим голосом...

Плач Анни був одинокою відповідню.

Ксьондз Шмідт задумав ся.

— Лікарства ніякого не потрібно, лише спокою звернув ся до газдині. — Оставмо її.

Лише газдиня звернула ся в двері, скоро схилив ся і витиснув юдин поцілуй на пречуд гарній головці Анни.

Вийшовши за двері, шепнув щось до уха газдині і вона усміхнула ся. Кивнув головою і пійшов до костела.

Дроц потряс цілим тілом Анни. як вчула поцілуй Шмідта на своїм чолі. Жаль відлетів, перестала плакати. Інстинктивно відчула, що слова »моє дитя« в душі Шмідта були вимовлені инакше... і той поцілуй, витиснений на її чолі, не був поцілуєм батьківским. Бачила перед собою пропасть, до котрої обидвоє поволн сточують ся. Почала роздумувати над словами, котрі чула при сповіди. Нові думки, нові почуття доси її незнані, заволоділи нею цілою.

Молода кров почала сильно бурити ся в її жилах і тепла філя заливала її серце. Не хотіла над нічим застановляти ся, похоти розбудили ся в Анни до такої міри, що дівчина не знала що з нею дїє ся. Рівночасно Анна Авмілерівна переживала пекольні муки.

Встид і боязнь перед карою цекла справили її страшний біль в чистім і невиннім серці.

Гнівала ся сама на себе, на кс. Шмідта і на те, що нині пійшла до сповіди. Пригадувала собі слова дорогої матери, котра вчила її, що ксьондз є така велика особа, котрої навіть в думках не можна собі виобразити.

Хвилями встидала ся сама себе за свою слабість, то знов хвиля розкоші потрясала її тілом, примикала очі і хвилями перелїтали її думки і представляли перед її очима образ великого нещастя. В той час зривала ся з ліжка, бігала по покою як шалена. Так перебула цілий день. З початком ночі чула ся дуже змучена. Була дуже слаба. На пів розібрана впала на ліжко і заснула твердим сном.

Сон Анни Авмілер.

Поцілоденнім вичерпаню в сні представляли ся її найрізжороднійші фантастичні явища.

Мала страшний сон. Бачила себе в гарно умебльованім покою. Як увійшла до нього, побачила страшного смока, котрий сидів розвернений в фотелю і пожерав її огнистими очима.

Хотіла кричати о порятунок і не могла. В тій же хвилі побачила перед собою ангела

сторожа з огненным мечем в руці, котрий сказав до неї: »не бій ся!« Рівночасно той невольний смок зачав прибирати найріжнородніші зміни, а в кінці побачила перед собою гарного ксьондза Шмідта, котрий дуже мило і приязно її привитав. Анна поцілувала його в руку. Опісля попросив її кс. Шмідт, щоби усіла і дуже довго з нею розмовляв. Ангел сторож стояв при ній. Нараз кс. Шмідт, як би переставав бути ксьондзом, і просив Анну, щоби зістала його коханкою.

В тім ангел шепнув її до вуха: »Скажи йому, що ніколи не зістанеш його коханкою«.

Повторила сі слова Шмідтови.

— Втікай звідси поки час — шепнув її ангел до вуха. Хотіла вийти, але в тій хвилі з'явився диявол, зловив Шмідта за ковчир і пхав перед себе. Шмідт заступив її дорогу. Анна побачила, як диявол вдарив по ногах Шмідта а він як бп на розказ диявола впав перед нею на коліна.

Ангел шепнув її до вуха: »Втікай відси, бо згинеш«. Взяв її за руку і почав тягнути від Шмідта. Рівночасно диявол хватив її за друге рамя і пхнув в сторону до Шмідта. Шмідт через цілий час клячав перед нею. Обцілував її руки, просив, закликав на спасене душі, щоб не відіпхнула його від себе. В голові її закрутило ся, в очах стемніло, і під напором якоїсь невитолкованої сили закинула руки на шию Шмідта.

Не памятала, що діє ся з нею, лиш вчула як той ангел хоронитель гірко заривав, а натомість диявол аж підскочив з радости. Здало ся її що цілий світ перевертає ся до гори ногами.

Нагло прокинула ся. Хотіла піднести ся

та не могла. Отяжіла голова не дозволила на се. Перевернула ся і знов заснула.

Тепер представляли ся її в сні інші явища. Десь сиділа сама одна, в якійсь нужденній хаті і занята була шитєм. Зшивала з найрізномородніших кровю пофарбованих кавалків убранє для своєї дитинки. Хотіла її убрати та нігде не могла її знайти. Відтак кожду частинку того убраня цілувала, тулила до грудий, колисала і приговорювала як правдиво кохаюча мати.

Ох, як вона в сні любила і бажала побачити ту свою дитинку. Але з-явив ся тойсамий ангел і сказав: »Нещасна дівице, ти її ніколи не побачиш«... Відтак сей ангел перемінив ся в Шмідта, котрий зблизив ся до неї і сказав: Я прийшов, щоб зробити на хвалу Богу кроваву жертву« і зник.

Явище змінило ся і незнаючи яким чудом побачила себе у ванні.

Коло ванни клячав на колінах тойсамий ангел, а над нею стояв кс. Шмідт з пилою і пилував її тіло. Чула скригіт пили на своїх костях, чула страшений біль, та не могла пробудити ся. Знов явище змінило ся і Анна побачила своє тіло порізане на давалки і сама помогла Шмідтові позбирати їх та поносити десь далеко до моря. Відтак хотіла вернути ся до дому, та не могла... Лишила Шмідта а сама взнесла ся високо, високо, понад води, розплинуль ся в повітря, так, що сама себе не могла вже більше побачити.

На костелі вибила година 5-та рано як Анна пробудила ся.

Зимний піт виступив на чоло, трясла ся зі страху як в горячці, так її той сон перестрашпв. Убрала ся скоро і вклякла перед образом св. Анни. Молила ся дуже довго.

Хотяй не привязувала великої ваги до того страшного сну, то однак приобіцяла собі перед образом св. Анни, що буде за всяку ціну уникати кс. Шмідта і старати ся з ним не сходити ся. Чи додержить сього — побачимо.

Родичі Шмідта.

В місті Астафенбургу, в Німеччині, мешкають родичі Шмідта. З початком вересня 1913. року в родині кс. Шмідта загостило пригнобленє, яке спричинила старенька мати кс. Шмідта. Одного ранку, сїдаючи до сніданя, стара Шмідтова чогось дуже посоловила. На запит відповіла: »Ох, не повірите який я мала сон!« — »Бою ся, щоб нашому Гансови що злого не притрафіло«.

І почала розказувати свій сон.

Прочі з родини не дуже то звертали увагу на її оповіданє, а тимчасом стара що дня переглядала пошту, чи не наспів який лист від її любого сина, бо вже довгий час не було від нього ніякої відомости. Читала часописи з надією, що знайде яку небудь новину про сина, що здоровий веселий, і що нічого злого йому не стало ся.

Сни що раз страшнійші не давали її спокою.

Остаточно дня 30. вересня стара мати сїла до сніданя змінена не до пізнання, так, що її вид занепокоїв зібраних при столі і всі споглянули по собі.

Здавало ся, що від послїдної ночі постарїла ся о десять літ. Старенький батько, котрому теж на імя Ганс, хочачи додати гумору, сказав: »Правдоподїбно тобі знов сніло ся

щось про Ганса? Що? Дай спокій стара, не вір у свої сни! Сон — мара!»

— Ні, то вже не був сон! То була дійсність — відповіла стара Шмідтова.

— Не кикуйте собі з мене, а послухайте!... Я вірю, що згодите ся зі мною, що нашому Гансови стало ся щось страшного.»

Вимовила се таким тоном, і з такою певністю, що всі як один закликали: »Слухаємо!»

Сон матери Ганса.-

— Знаєте, що мені снило ся минувшої ночі?

— Наш Ганс вже не є ксьондзом! — Ні! Правду вам кажу, що ні! Різником! — вимовивши ті слова, залягла ся слезами. Крізь уста присутних перелетів легонький усміх, але слези матери стримали його. Ніхто не відважив ся спротивити, лиш чекали до кінця. По хвилі мати успокоїла ся і говорить дальше:

— Так різником, але різником людей. Я бачила в сні, як Ганс зарізав гарну молоду дівчину, а відтак на пів ще живу порізав на кавалки

— Здрігнулам на той вид і впавши на коліна перед нього просилам його: »Сину, що ти робиш?» Але Ганс відтрусив мене від себе ка жучи: »Що роблю? роблю кроваву жертву на хвалу богу, але ти мамо не є гідна, щоби те поняти».

Присутні поглянули по собі, та почувли ся як самі не свої.

Вона говорить дальше:

— Відтак бачилам Ганса перед судом. Судив його якийсь страшний чоловік з двома головами, на головах була золота корона і вбита дорогими каміньми. Сидів на золотім

кріслі, а перед ним лежала велика книга. По лівій стороні стояв страхопуд, похорий на дія вола в чорнім плащі, в білім ковнірку і з рогами на голові. Він представляв прокуратора і всіми силами старався погубити Ганса. Дальше сиділа лава присяглих.

Пильно слухали і записували все що говорилося.

По правім боці того дивного судді стояло двох ангелів, котрі боронили Ганса як адвокати.

Ганс сидів на лаві оскаржених.

Не був вже ксьондзом.

Борода неголена, погляд дикий як звичайний злочинець.

Злякаламся, коли поглянув на мене, однак він не пізнав мене.

Лава присяглих одногласно заявила: »Винен у вбивстві першого степеня«.

Відтак судія взявши до руки жезло, сказав високим рішавим тоном: »Нехай згинне!«

Старенька Шмідтова перервала бесіду на хвилю обтираючи зимний піт з чола. Слухаючи спустили свої очи в землю в задуманю. Ніхто не відважився снюглянути очей на другого.

Пробудиламся і страшила зі страху. Укляклам перед образом розпятого Христа, відмовила молитву і передала Ганса Христови в опіку. Не могла однак дочекати ся, щоби як найскорше поділитися з вами вражіннями, які я відчула з причини того страшного сну. Тепер мені трошки легше, але чую ся безсилна і мушу положити ся до ліжка. Можете судити по мені як вам подобає ся, однак чую в своїм серцю, що з нашим Гансом мусіло статися щось незвичайного.»

Сон справджує ся.

Тогосамого дня появилася вістка у всіх німецьких денниках, що в Злучених Державках Америки, в ріці Гудсон недалеко Нью Йорку виловлено трупа молодої жінчини, почвертованої за помочою пили і ножа, справною рукою злочинця. Убийник не викритий.

Перечитавши сю вістку замужна сестра Ганса Елисавета Шадлер, ціла задрожала.

Сейчас побігла і подала сю вістку батькові.

Старий батько перечитавши сю вістку, задумав ся, однак, щоби показати мужність, розсміяв ся і сказав: »Моя дорога донечко, в кождім великім місті десятки а навіть сотки найріжнородніших злочинів дів ся що дня, а щож доперва в такім великім і перелюдненім місті як Нью Йорк, де людність складає ся з найріжнородніших шумовин з цілого світа.

Дивує мене се, що ви діти від часу того дурного сну, котрий вам оповідала мати, стараете ся в кождім злочині вичитати злу ворожбу для Ганса.

Даймо сему спокій та не завертаймо собі голов.

Ганс здоровий, веселий і сповняє свої обовязки як Бог приказав. Я є того певний..

Се число часописи сховай і не показуй матери, бо в послідних часах вона така нервова, що се могло би зашкодити її здоровлю.

Минуло знов кілька днів.

Вражінє яке спричинив сон матери, по троха зачало забувати ся. Навіть старенька Шмідтова, котра найбільше була пригноблена, поволи вертала до нормального стану.

Дієність.

Около 20. вересня 1913. року, в неділю з полудня була гарна погода. Ранком був покропив дрібненький осінний дощик, але пізніше випогодило ся.

В тім то памятнім дні телеграма з Нью Йорку рознесла по цілім світі страшну звістку: »Ксьондз Шмідт зістав арештований за довершенє огидного злочину на своїй коханці«.

Тоїсамої неділі родичі кс. Шмідта нігде не виходили з дому і старали ся цілий час по обіді перебути дома на спільній родинній поговорці.

Але поговорка якось не клеїлась, пере-скакувано з теми на тему, вривано в шів реченю, або мовчано цілковито.

Одним словом запанувала там якби перед надходом великої бурі тривожлива тишина. З нетерпеливостію очікували почти, сподію-чи ся знайти в часописях інтересні новинки, котрими би розірвати могли якесь невирозу-міле пригнобленє.

В сій хвилі відізвав ся дзвінок.

»Слава Богу, то листонош«, виповіла па-ві Шадлер, дочка, котра під той час була в ро-дичів.

Вийшла відобрати пошту.

По хвилі повернула, віддала кілька ли-стів батькови, сама зачала переглядати часо-писи.

»Ісусе Марійо! Змилосердіть ся над на-ми! Читайте!«

Відкинула часопись від себе і впала в о-бійми матери. »Мати моя найдорожша, сон твій був правдивим. Наш Ганс вже арештова-ний. Він то був тим злочинцем, котрий замор-

дував в так огидний спосіб жінчину виловлю в ріці Гудсон в Нью Йорку. Що найгірше, та жінчина, якась Анна Авмілер, була його коханка.

О Боже! Якаж то ганьба!

О я сего не переживу!»

Заливаючи ся слезами заридала пані Шадлер.

Старенька Шмідт на сю вістку як би скаменіла.

Дивлячи ся перед себе, майже не своїм поглядом вимовила. —

»Я вже давно переболіла.

»Знала я що то так буде«.

Заледви докінчила сего послідного слова, — зімліла і впала до землі.

Всі присутні не розуміючи на разі що стало ся, але побачивши умліваючі жінчини, зачали їх відливати зимною водою.

Ніхто не взяв часописи до рук поки не відратували жінчин. Наколи лиш старенька мати прийшла до себе, заледве спромогла ся вимовити:«

»Читайте«. — Хочу знати чи всьо так як мені снило ся«.

Всі кинули ся до часописи.

На першій стороні було видрукувано товстими буквами як слідує:

ПОСЛІДНІ ВІСТІ З АМЕРИКИ:

... Прибувши перед кількома літами з Німеччини до Америки ксьондз Ганс Шмідт, вінарій при костелі св. Йосифа, утримував любовні зносини зі служницею при костелі св. Боніфацого, котра також прибула з Європи.

... Ксьондз Ганс Шмідт від листопада 1912 року зістав вінарим про костелі св. Йосифа, а

перед тим сповняв обовязки вінарного при костелі св. Боніфацого.

Ню Йорсьна поліція вислідила, що кс. Ганс іміт в страшний спосіб замордував свою висше згадану поханну, і части її тіла покидав до води.

.... Арештований признав ся до вини.

»Убивем її бо любив змі...«

»Хіба що здурів,« вимовили всі одноголосно.

»Найгірший злочинець не посунув би ся так далеко, а щож доперва ксьондз«.

Оден батько ксьондза мовчав, і з очній його не мож було вичитати, про що в тій хвилі роздумував.

Погляд свій спрямував в одну сторону перед себе, а думки його відлетіли гдесь далеко, далеко.

Встав, — і не вимовивши ні одного слова, вийшов до свого покою, замкнув двері на ключ і сів при столі.

Малпинально виняв чорнило і папір, взяв перо до руки, і дивив ся мов несамоветий перед себе.

Остаточню потер чоло, відтак покивавши головою сказав сам до себе.

»Га, хто знає? Сейчас напишу до пана Гайма бувшого шкільного професора а рівночасно вірного приятеля Ганса.

Вони оба завсігди переписували ся, і сподію ся, що до нинішнього дня остають в приятельських відносинах.

Він оден може як лиш схоче усунути мої сумпівн, котрі мене чіпляють ся.

Замачав перо і задумав ся.

»Щож йому напишу?«

Про що буду питав?

Задумав ся. Дзвінок з вулиці перервав його думки.

»Хтоб то був?« шапнув сам до себе.

Як би у відповідь на його питанє почув кованє до дверей.

Гнівний, що йому в тій хвилі перескаджують з обуренєм отворив двері.

»Депеша«, — вимовила Елисавета, подаючи батькови коверту і скоро відійшла. Замкнув двері на ново і сів коло стола.

»Від когоб то було?« подумав собі розриваючи коверту.

Депеша містила три слова:

»Гайм поповнив самовбійство«.

Наколи би в тій хвилі в Атафенбергу на ступило трясенє землі, то старий Шмідт не почув би такого нервового удару, якого дістав на вістку про самовбійство Гайма, давного приятеля його сина Ганса. Був майже певним що потрафить видістати від Гайма інформації, при помочи котрих він як батько буде міг видати осуд о так страшнім злочині, котрого допустив ся Ганс на молодій гарній дівчині в Нью Йорку.

І тепер всьо пропало.

Думки батька опинили ся в невідраднім положеню.

Не тратячи ані хвилі, скоро убрав ся і вийшов на вулицю.

Не знаючи куди йти і по що, інстинктивно звернув свої кроки на улицю до помешканя Гайма. Знав добре, що нічого не довідає ся, що Гайм нічого йому вже тепер сказати не може, і хотяй питав себе самого. »По що я йду?« — Однак йшов дальше.

Остаточно затримав ся перед невеликим домом оглянувши його з верху до долини, як би його піколи перед тим не бачив, і вимовив —

»Тут«. Оглянувся позад себе як би в страху, чи хто не слідить, потрутив двері, котрі не були зачинені, і спрямував свої кроки до покою Гайма. За дверми в покою почув гамір і не надумуючись відтворив двері і вийшов до середини.

То слідчі власті були заняті списуванем протоколу з самовбійства.

Обоятний на всіх ні з ким не привітав ся, лиш спокійно розглядав ся по покою, як би шукав когось.

Нагло погляд свій затримав на столику де лежало послідне з друку числє дневника. Інстинктивно зближив ся і поглянув на зміст. Здрігнув ся. В дневнику побачив статю о поповненю злочину Гансом; арешт, увязненє і признанє ся до вини. Батько зрозумів тепер, що причина самовбійства була висше згадана вістка.

Але для цього? Прецінь Гайм не міг бути спільником злочину... Зрозумів однак, що смерть Гайма мусіла прикривати чорною поволокою тайни богато нечестих річий, котрих допустив ся враз з арештованим тепер Гансом в часі молодих літ і в страху, щоб не вийшли на денне світло, Гайм поповнив самовбійство.

Нсьондз Ганс Шмідт.

Ганс уродив ся в році 1881-нім.

Прийшов на світ як кожде инше дитя. Від перших днів його життя мати любила Ганса більше чим другі свої діти.

Отже коли підріс, мати старала ся виховати його на доброго чоловіка і ані на хвилю не позволяла йому віддалювати ся від себе, ані сама його ніколи з очий не спускала.

Де лише виходила, Ганс мусів бути при ній. Як потребувала зарізати курку або качку на обід, Ганс завсідни був присутним. Тішився дуже як курці підрізувано горло, і аж скакав з радости, коли в передсмертних судорогах тріпотала крилами.

Нераз просив матери, щоби дозволила зарізати йому самому, на що мати не лише дозволила, але й заохочувала до того подивляючись його смілість і відвагу а притім казала дякувати Богу, що такий добрий, що дав їм кури і качки, котрі можуть різати для себе на обід.

Що вечера Ганс клякав з матерню до молитви і молвився дуже щиро за всіх і вся, навіть за душі тих невинних курок і качок, котрі сам порізав.

Ганс з дитячих літ був дуже побожним з одної сторони, а затвердим і безмилосердним на смерть і біль хочай би невинних звірять з другої.

Мати що дня брала Ганса з собою до костела і там толкувала йому як могла значіне служби божої і інших пошівських обрядів. Одним словом старала ся всіми силами заціпити в молодім серцю Ганса всі »догмати« ка толицької віри. Ганс був дуже памятливым хлопцем, отже з охотою запам'ятував все що лиш від мами почув. Через часте перебуванє в костелі Гансови те все зповседніло і він мало помало затратив побожність.

Будучи в дома, робив вівтарі, убирав ся по пошівськи, та старав ся наслідувати його, або иншими словами робив собі з того всего іграшку. Бачучи се сусіди називали його малим попиком... Родичі приписували се покликаню і постановили виучити Ганса на ксьондза.

Ганс був дуже понятливий в науці. Був найздібнішим учеником в гімназії і професорі віщували йому будучність, що Ганс колись зайде високо.

По укінченю гімназії Ганс вступив до духовного семенаря в Могунції.

По двацятім році життя запримітили деякотрі, що Ганс почав остигати в своїй побожності.

Але се була тільки злуда. Ганс не переставав думати о покликаю духовнім.

Одиноко лиш в атмосфері духовного семинаря було йому тепер за тісно, бажаючи свіжого повітря, молитва була йому не вистарчаюча, бажав розривки...

По дволітнім побуті в семінарі написав до єпископа, з просьбою о позволене учащання на філософічні виклади.

Як всюди так і тут Ганс визначив ся своєю шльностью, а при тім був завсїгди веселий і дотепний.

Отже тішив ся загальною симпатією у всіх. Жив тепер на иннім світі, віддихав иншим повітрєм. Філі життя уносили його за собою.

Був дуже гарним, товариеським, а товариство гарних жєщци цїнив над все. Вскюда вмів знайти ся відповідно і всіх розвеселити.

Здоровий, молодий, пристойний чув в собі силу, котра потягала до нього як магнесом всіх, котрі з ним еходили ся.

Тішив ся симпатією взагалї а головно симпатією гарного пола. Тут тоже запізнав ся з одним »медиком«, котрий передше був хїрургічним асистентом в міськїм шпитали для жєщци в Парижу. Ганс від першого разу дуже його полюбив і жив з ним по приятельськи. При його помочи навчпв ся виробляти »ні

гулки», які усували наслідки нелегальної любови.

Молодість, краса, невинність жінчин, то була найлюбійша тема розмови Ганса Шмідта з новим приятелем.

Після святого письма, жінчина ніколи не може бути чоловіком у повнім значіню того слова. Так говорив Ганс до свого приятеля.

Стоїть написано виразно: »Господь Бог сотворив чоловіка«. Не згадують нічого о жінчині. Дперва пізнійше по якімсь часі, коли чоловікови самому було скучно на світі, Господь Бог для його утіхи і забавки, не з осібного матеріалу, але з власної кістки муцпи сотворив »щось«, що назвав жінчиною і віддав чоловікови як його власність.

Чи ж Господь Бог, сотворивши жінчину, не віддав її до волі розкошів і розпорядимости чоловіка? Отже чоловік може з жінчиною робити що йому сподобає ся.

Тішити ся, розкопувати, поки є розкошею і дякувати Богу за його доброту. Скоро лиш стає ся тягарем, — зробити з нею як з качкою....

Найбільше перешкаджає в любові.... о воч її..., але нині людей і так за багато на світі, тому отже пігулки будуть найбільшим добродійством для загалу.

Так витолковував собі молодий слухач фільзофії Ганс Шмідт.

І завсігди бажав зістати ксьондзом. Тішило його то дуже, як мріяв в своїх думках про слуханє сповіди.

Він, Ганс, буде сидів у сновідальниці, а до нього будуть приходити молоді, замужні жінки, дівчата і вдови і говорити йому до уха несотворені річи. Замужна скаже кілько разів

она здурила свого чоловіка, з ким і в який спосіб.

Дівчина — чи має вже кавалера чи ні, як має, то як давно, чи добровільно йому піддала ся, чи любить його ще тепер, чи має другого і т. д.

Кожний муж або коханок віддав би жите своє за одну з тих тайн.

А він, Ганс буде то всьо знав з обовязку свого покликаня. Буде картав або потішав за лежно від власної волі.

Бачити красоту женщины, оцінити рухи, розуміти її чесноту і бачити її думки. То справді для жадного мужчини під сонцем, щоб найпристойнішого, найбогатшого, не є доступним з виїмком ксьондза.

— І я се осягну — думав. Любов гарної женщины, то найбільший скарб на світі!... І я се буду мати.

Наколи буду знав тайни женської чесноти і буду знав їх думки, тоді замужна або дівчина, жадна не потрафить мені оперти ся; тим більше, що я сам буду її сповідав і розгрічав. А потім?...

Як стануть тягарем?...

Пішлю на лоно старого Авраама...

Але щоби ті всі чуда виробляти, потреба передовсім зістати ксьондзом, і отримати на те власть! — Від кого?... Ха-ха ха! засміяв ся іронічно. Прецінь записано в законі: »Кому звяжеш на землі, буде звязаний і в небі, а кому розвяжеш на землі, буде розв'язаний і в небі«. — Мушу зістати ксьондзом...

І з подвійною енергією взяв ся тепер до студійованя філософії. Вкоротці скінчив курс і записав ся на теологію. Мрії Ганса справили ся, бо в коротці, в 1906. році зістав висвященим на ксьондза. Як лиш Ганс

зістав ксьондзом, з цілою енергією зачав свої мрії замінювати в дійсність. Забрало йому одної річи, о котрій цілком не памятав, того не відстушного у всякім разі союзника.... капіталу.

Тоже не перебирав в средствах...

Зручний з природи до всього, був тоже майстром в наслідуваню ріжних почерків письма, допускав ся найріжнороднійших шахрайств. Власти костела хотяй дещо знали о поступках Шмідта, дивили ся на то крізь пальці. Доцерна коли кс. Шмідт, за вироблене фальшивих дипломів для учеників зістав арештований у монахії в Баварії. — А щоби очистити костел від закиду, не вагали ся виказати, що Шмідт суспендований. Коли в суді виявив ся цілий ланцюх поповнених Шмідтом найріжнороднійших шахрайств, постарали ся узнати його за слабого на умі і увільнено від відвічальности. Суд віддав Ганса під опіку батька, під услівем, — щоб старий Шмідт віддав свого сина до дому божевільних. — Замкнений в домі божевільних, кс. Ганс Шмідт, мабуть з боязни, щоби на правду не збожеволіти — втік звідтам і виемігрував до Америки.

Так скінчив ся перший перехід карієри кс. Ганса Шмідта в Европі. Чи по приїзді до Америки наверне ся? Чи змінить своє житє, чи ще гіршим зістане? В недалекій будучности побачимо.

При ліжку хорої матери.

— Єлюсю! мая люба дитинко, йди, положи ся спати. бо цілком стратиш своє здоровле; я тимчасом буду при херій материє. Так говорив старий Шмідт до своєї дочки Єлисавети.

Успокій ся отче! Нічого мані не стане ся. Чую ся цілком здорова. Матери тоже нині лекше, бо спить спокійно, горячка уступила.

Перед годиною був доктор, — розказав, щоби лишити її в спокою; як пробудить ся, давати що дві години по ложочці сего лікарства, і показала на фляшку, що лежала на столику. »Не є то для мене така тяжка праця, як то вам здає ся. Поки мати спить, переглядаю часопись, скоро пробудить ся — подаю її лікарство. А завтра сподію ся, що мати буде далеко здоровшою, бо після запевнення лікаря. небезпеченство минуло ся. Натомість я раджу батькови положити ся до ліжка, бо батько через цілий час, від коли мати хора, досить свого здоровля стратив. Отже добраніч, отче!«

— »Чи є що нового в часописи?« запитав батько не відповідаючи на добра ніч. Єлисавета завагала ся на хвилю... Чи має сказати правду?

Але й не повинна здурити батька...

— Нового як би нічого!

— Лише ще дещо про Ганса...

Батько здригнув ся..

Єлисавета не зауважала сього і говорила дальше.

» Суд розпічне ся в листопаді.

Ганса будуть боронити найліпші адвокати в Америці. Ганс муєв мати добрих приятелів, котрі напевно тепер старають ся його увільнити. — Гм«...

Гм... Всі ксьондзи його приятелями...

Єлисавета здивовано поглянула на батька.

— Чи думаєш моя донечко, що для духовенства се не є ганьба? Наколи зпомежи них викриють такого злочинця? Але вони нічого

не допоможуть! Увільнити його не вдасться; в остаточнім разі зроблять його божевільним. Об тім поговоримо завтра. Добраніч, Елюсю!» Поцілував дочку в чоло і вийшов до свого покою. Коли повернув від Гайма, застав вже доктора при ліжку хорої жінки. По тій перебутій сцені, стара дуже розхорувалася, дістала горячку, зривалася з ліжка, вимовляла несотворені річи. То бачила Ганса, як він різав дівчину, то знов бачила його в пеклі як цілувався з люципіром і т. д. Отже завсїгди мусів хтось доглядати хорої. Часами обидвоє з дочкою через цілу ніч не спали. Так проминуло два тижні. Від вечера горячка зачала зменшати ся і шні стара Шмідтова чує ся ліпше. Через той цілий час ані раз не думав про Ганса, здавало ся, що забув о нїм. Доперва нині Є.псавета розбудила в нїм наново від двох тижнів заспані думки. Знайшовши ся у своїм покою, сейчас розібрав ся і положив ся до ліжка: бажав заснути, але сон не брав ся. Найріжнороднійші чорні думки тиснули ся до голови. Чи Ганс є убійцем або божевільним? Та думка не давала йому спокою. Обсервував він Ганса від дитинства, був він дуже побожним але й хпмерним, а передовсїм твердим немилосерним; одним словом не надавав ся на ксьондза.

Отже з початку за ніщо в світі не хотїв вчити Ганса на ксьондза.

Але потім на домаганє жінки, котра бажала хоч одного сина мати ксьондзом, згодив ся мимо волї. За то тепер бідна тяжко мусїла відпокутувати.

Шмідт знав дуже добре, що Ганс не був божевільним. Зробили з нього божевільного тому, щоб не втратив реверенди... Він знав дуже добре, що Ганс був і остав при здоровім

розумі; одиноко розпустне жите допровадило його до онуства. Але тепер?

— Чя Ганс міг довершити такий огидний злочин при здоровім умі? — Того зрозуміти не можна. Не може бути найменьшого сумніву, що Ганс утримував любовні зносини з Анною Авміллєр. — Може навіть з кількома иншими нараз. — А наколи йому остогидла — убив її. Алеж прецінь міг відобрати її жите з пинший спосіб. Прецінь є тисячі способів смерти — Перерізати її горло ножем. відтак галу вати на кавалки. Бррр... То справді персходить понятє здорового чоловіка.

А може?! Хто знає?! Хто то знає?! Прецінь коротко перед від'їздом Ганса звідси, зістала в страшний спосіб замордована телефоністка Гаас. Злочинець доси не відкритий. А смерть Гайма, котрий на вістку про арештованє Ганса відібрав собі жите! Чи не скриває ся тут якась страшна тайна? Хто знає?! Хто знає?! Борючи ся з думками, лежав Шмідт в ліжку, вичерпанний на силах, заснув аж над ранком. Коли пробудив ся, була вже десята година рано. Скоро убрав ся і пішов до покою жінки. Старенька Шмідтова сиділа обложена подушками в ліжку, на силу розмовляла з дочкою, котра ані на хвилию не відходила від матери. Увійшовши до покою Шмідт сів на крісло. В тім служниця оповістила, що прийшов якийсь незнакомий... котрий хоче бачити ся з Шмідтом і чекає його в сінях. — Шмідт перепросив на хвилию жінку і дочку, сам виїшов на стрічу незнакомого гостя...

Побачивши перед собою незнакомого, в котрім пізнав по убраню чужинця, здогадав ся, що прийшов в якийсь дуже важній справі. Озвав ся перший: »Чим можу служити добродієви?«

— Приходжу в дуже важній справі до вас, котра в кількох словах не дасть ся обговорити...

— Прошу до мого покою...

Усівши при столі, поспитав незнакомого: »Щож нового; яка важна справа до мене?«

Незнакомий дивлячи ся питаючим поглядом на Шмідта, відповів питанєм...

Чи маю честь бачити перед собою шановного добродія Шмідта? — Чи так?

Шмідт махнув головою потакуючо..

— »Отже так пане Шмідт; — зачав незнакомий. »Нім представляю себе хто я є, і в якій ціли пригнав аж сюда з за океану (бо сподіваю ся, що пан Шмідт пізнав в мені чужинця), прошу бути зі мною щирим і отвертим... Зазначую з гори, що я є щирим приятелем па на Шмідта, а рівночасно того, — в котрого інтересі загнав ся аж сюда. А прїїхав з Америки в справі дорогого нашого душпастира— ксьондза Ганса Шмідта; висланий через його приятелїв... Як спеціальний агент.

Вимовив своє назвиско і стиснув руку Шмідта. Розходить ся о те, що наш дорогий Ганс Шмідт через цілий час словнюваня духовних обовязків був дуже добрим і примірним ксьондзом; за що його дуже поважано. Всюди і завсїгди був товариським і був знакомим в широких кругах ню йорської інтелігенції. Нещасний... Дїстав страшної умової хоробп. Під впливом хоробливого напору до пустив ся шкарадного злочину... о котрім не будемо згадувати«. Тепер Шмідт поглянув на агента недовіряючо. »Суд як суд. Продовжав агент. Звичайно опирає ся на живих фактах. Колиб забракло достаточних аргументів що до хорого уму кс. Ганса Шмідта, не оглядаю-

чи ся на його попередні заслуги, можуть його засудити на кару смерти; що було би невинагородженою шкодою для нас всіх, бо остала би нічим не стерта пляма на нашім католицькім костелі... В тій ціли, повторю ще раз, вірні приятелі кс. Ганса Шмідта вислали мене сюди, щоб зібрати потрібний нам матеріял з місця його уродження і вихованя, щоби остаточно переконати судові власти о хоробливім стані кс. Ганса Шмідта. Всі інформації, які доси зібрані, свідчать в користь нещасливого... Розходить ся одиноко що до опінії батька. Сподію ся, що шановний Ганс Шмідт не відмовить потрібної нам інформації, котра довершить доси зібраний матеріял. Яко отець, мусів запримітити злий наклін з причини слабого ума Ганса. Без сумніву, що Ганс будучи дитиною мусів його мати.

Шмідт в душі вже давно згодив ся з виводчи агента. Зітхнувши вимовив:

Нещаслива дитина.

Зачав тепер оповідати агентови о всіх вибриках Ганса. Розуміє ся, нічого не висловлюючи о своїх переконанях — що Ганс не був божевільним. Агент записував то всьо в своїм нотесі. »Дякую!« — сказав ховаючи нотес до кипені. » То буде вистарчаюче, щоб переконати судові власти о непочитальність кс. Шмідта«.

Подали собі руки.

Опісля Шмідт представив агента родині яко приятеля Ганса. Довго дебатували над житєм і поступком звироднілого Ганса, а при кінци вмовили в себе всі, що Ганс на правду повшен бути божевільним. »Добре булоб, що би хто небудь з родини був присутним в Нью Йорку і став в суді як свідок« — додав агент.

— Найліпше було би, колиб миг бути при-

сутним батько ксьондза. Як батько, оповів би всі свої спостереження, що до хоробливого ума; від малої дитини Ганса». — По короткій нараді рішено, щоби Шмідт з дочкою Єлісаветою, поїхали до Америки на суд Ганса. Мати Ганса мимо щирого бажання побачення ся з Гансом, поїхати не могла. Скоро наспіла вістка, коли розпичне ся суд над Гансом, сейчас виїхали до Америки, щоби стати в суді як свідки в обороні злочинця.

Кар'єра ксьондза Шмідта в Нью Йорку.

Звичайше живе місто як Нью Йорк, начеб спустошене. Студінь тривала від кількох днів зпмний вітер не уставав, хвилями зривав ся сильний вихор і гонив мов би з гнівом десь далеко - далеко...

Небо мов би загніване встелило ся чорними хмарами, змежп котрих де не де виглядало сонце і сейчас скривало ся. Часами почи нав падати острій дрібний дощ, котрий безмилосоерно бив всіх хтоб не показав ся на улици. на однім з більших доків — від самого ранку, не зважаючи на дощ стояла громада заінтересованих людей чекаючих на великий парохід, котрий ще минувшої ночі мав приплести з Європи і привезти їм кривних, знакомих або приятелів.

Корабель спізнив ся!...

— Нічого дивного?! — в таку пору!

Щоби йому що злого не стало ся?!

Такі і їм подібні слова переходили з уст до уст по тисяч разів. Остаточно над вечером спостережено над водою клуби диму — відтак малу чорну точку, котра зарисовувала ся що раз виразнійше на морських фильх. Де котрі приложили до очей далековиди. А що?

а що? питали ся кругом... Так... то шифа з Європи. Але чи та сама, на котру чекаємо — то питанє?...

Тим часом точка ставала цю раз виразнійшою і не задовго замінила ся на великанського морського »потвора«. Филі морські як би хотіли недочутити страшного велпкана до берега, завзято його атакували. — І спинали ся, в гору, і з цілою сплою кидали ся на велпкана. Але бачучи свою неміч супроти того велпкана, пішли ся зі злости і зі страшним гуком розприскували ся довкруги. Натомість великан взносив ся гордо на хребтах морських филь, в гору, і мов би глузуючи з їх безсильної вестеклости, припїтав їх цілим своїм тягарем. Викидав гївно цілі клуби чорного диму, зближаючи ся до берега. Вітер утих цілком. Навіть сонце виглянуло з за хмар і освітило своїми золотими лучами парохід, начеб хотіло переконати ся, яких людей той великан привозить на американську землю. Лиш скоро сховало ся за небосклоном.

Тим часом великан, начеб герой по віднесеню побідн над неприятелем, кланяючи ся з повагою зближав ся тріюмфально; і заревівши три рази в'їхав до порту. На покладі заройло ся від пасажирів, всі повиходилили зі своїх кают і цікаво приглядали ся містови, о котрім будучи еще в Європі, тільки чудних річий наслухали ся.

Подивляли його великі каменці і загально думано: — Тут золота земля! Тут житє! Лиш птаинного долока нема.

Наївні! Не знали, кільки в тім розкішнім на погляд місті, знаходить ся тисячів людий без кавалки хліба.

Кільки сліз! біди, — і розпуки!

На самім переді покладу стояла громада людей, а межі котрих відрізняв ся пристойний муштина. Розглядав ся з цікавістю довкруги...

На його лиці можна було доглянути іронічний усміх а в очах дику хитрість.

Був то ксьондз Ганс Шмідт. Сатана в людськiм тілі... Мордерця!... Ксьондз Шмідт.

Прибувши до Нью Йорку, — не пійшов зголосити ся до властей костельних, — старати ся о посаду ксьондза, і замешкати де небудь на парохії, лише ульокував ся у однім з першорядних готелів. Звідтам, щоб докладно провирити американські обставини, навідував що дня найріжнородніші костели... Крім того бував у театрах, в першорядних і підрядних реставраціях, на виставах, забавах і т. д. Всюди старав ся придбати знакомости, розумів ся що раз то від иншим прибораним іменем.

Шукав якогось занятя.

Але якого?! Такого, котре би не вимагало ніяких фізичних напружень, а також умових а приносило добрі приходи... Таке занятє і через нікого не контрольовані приходи, може мати лише оден ксьондз! А як на пенцаєтє він був »суспендований«.

»Але що то значить »суспендований?«

»Який був по висвященю, таким остав ся по »суспендованю«... роздумував. »Нічо мені ті церемонії не дали, — окрім властей костельних в Могунції, ніхто на світі не знає. Отже то все складає ся в мою користь.

— Не задовго я зможу впевнячувати і »суспендувати«... Треба лише зручно взяти ся до діла.

— Від завтра починаю шукати заняті при костелі, і, о чім иншим не хочу ані дума-

тя; позаяк ніщо на світі ліпшого знайти не можливо.

В пошукуваню того рода заняття, ксьондз Ганс Шмідт не натрапив на найменші трудности, бо власти костелів Нью Йорку нічого не знали про сусьценоване Шмідта в Європі. По зложеню подібних декларацій, Шмідт без найменших перепон зівстав вікарієм при костелі св. Боніфацого в Нью Йорку

»В сліди Христа«!...

— Дійшовем до цілі! — сказав сам до себе. »Маю тепер оперте, становище, занятв...

— А щоби часу на дармо не тратити, потребую тепер взяти ся щиро до праці. Я є тепер особою не тикальною, бо реверенда попівська, — є заслона, з поза котрої світ нічого, а нічого не може добачити.

— Передівсім мушу сфабрикувати сі чудові »пігулки«, котрі придадуться не для одної »білоголовки«...

» Не одна з них дозволилаб собі любовної розкоши... але повстримує її боязнь скомпромітованя перед світом. Отже мої пігулки будуть правдивим благословеньством для них.

— В случаю колиб котра з них мала стати ся тягарем для себе і для мене, тоді буду змущений зробити її найбільшу ласку, і заслати її на другий світ...

— В тій цілі мушу заосмотрити ся в книжку з посмертними сертифікатами. Самий посвідчу як доктор.... пізнійше як ксьондз, відправляю погріб, і на тім еще зароблю.»

Здобувши широкі знакомости, без труднощій дістав всі потрібні йому матеріали.

Бував всюди! Нігде його не забракло... Але представляв ся за цивільного (світського) і змінював назвище.

Коли на однім місци був як доктор то на другім — як німецький грабя і т. п.

Алькоголічних напоїв не пив цілком, або дуже мало. За те дуже любив товариство женщин. Його дикі пристрасти не мали границь...

По ночах розпусти що ранку входив до костела, і відправляв »духовні церемонії«. А громада наївних людей з пошаною дивила ся на побожного вікарого. Реверенда ксьондза є його заслугою! і обороною перед посудженням. Вечером знов повертав на лоно розпусти... і що раз, то нижше і нижше спадав... у бездонну моральну пропасть. Таке розпустне жите кс. Шмідта, потягало за собою колосальні видатки. Жертви костельні, знесені вірними, кс. Шмідт старанно віддавав на »жертви« розпусти.

Чотириста долярів украв з одної лише великої колекти.

»Дурний дає — мудрий бере...« Побачивши в одного німецького ксьондза котрий був в гостині на парохії, новпу шкатулу грошей, украв... Але то всьо не вистарчаюче. В міру того як що раз то глибоше екачував ся в баюру моральної гнилизни, що раз більше відчував недостачу в грошах... Тоді почав придумувати над способом зблагаченя ся. Прийшло йому на думку, що є люди, котрі потрафлять фабрикувати гроші. — від чогож голова на карку...

Роздумавши добре за, і против: рішив підробляти десять-долярівки. Але його най-

більше гризло, — ще до того підроблювання грошей то се, що потребував конечно спільника, котрому міг би повірити зміну грошей. А такого не легко було знайти. Не міг прецінь повірити своїй тайні такому, котрий би відкинув пропозицію. Тайна була би зраджена, і треба було би — за всяку ціну усунути... несподіваного свідка.

Такого обороту річн Шмідт цілком собі не бажав. Хотів винукати такого чоловіка, котрий би з горі на все згодив ся...

НОВА ЗНАКОМІСТЬ.

Через довгий час перебрив в думках всіх своїх знайомих; розважав їх характери, оціняв здібности, і нікотрий йому не надавав ся.

Остаточно вже тратив надію, — чи взагалі хтонебудь знайде ся відповідний спільник, коли случило ся, що переходячи в почі через одну з найменших перехідних улиць в Нью Йорку, зайшов до підрядної роставрації. Були там ріжнородні шумовини. Споглянувши на присутних, затримав свій погляд на однім столику при котрім сидів над горнятком кави якийсь мущина, і дивив ся прошибаючим поглядом просто в очи Шмідта: Сплюю того погляду, Шмідтом стрясло.... Якби його щось вколело!

Гдесь бачив того гостя?

Але где?

На разі не міг собі пригадати. Хотяй було досить місць не занятих, Шмідт наумнено уєїв при тім самім столику на проти гостя, і також попросив о горня кави. — Ми з добродієм вже раз мусіли гдесь бачити ся? — Відповів си Шмідт поціши.

— Не пригадує добродій собі »Золотої Звізди«?... Тої хорошої блондинки з со-
лодкими синими очима...«

— О так! дійсно, дійсно. То добродій там був!

— Тепер пригадав собі, ха-ха-ха!

Подали собі руки і представили себе; розуміє ся, кожній під прибраним назви-
ском.

Тепер Шмідт пригадав собі, що того добродія, часто бачив в різних брудних ба-
юрах.

В дальшій розмові переконав ся Шмідт остаточно, що то є властиво матеріял, котро-
го він потребує на спільника. — Рішив йому звірити свою тайну, і освідчив, що потребує порозуміти ся з ним завтра без свідків. — Но виї знакомий, не зрадивши найменшого подиву, прийняв пропозицію з охотою. Ріше-
но завтра о десятій годині вечером зійти ся під особним числом, в однім з Нью Йорських готелів. По довгій балачці, розходячи ся над ранком, пригадали собі еще раз, годину і адресу готелю.

В ГОТЕЛИ.

Було заледво три четвертих на десяту як до готелю під Н. Х. увійшов з паличкою в руці, досить гарно убраний молодий мущи-
на.

— Нема його ще! — Вимовив сам до се-
бе. Відтак упевнивши ся чи не заняті сі по-
кої, усів собі при столику і казав собі пода-
ти шклянку води. Закурив цигаро і погля-
нув на зигарок... За п'ятнадцять мінут, буде
міг довідати ся, що той німецький граф може
мати за таку важну тайну для мене?

— Цілий той граф видає ся мені дуже за гадочним... Передівсім думаю, що він є такий граф. як я банкир... Ха-ха-ха! добрий з мене банкир... Послідних кілька центів в кишені... Коли та його тайна натури фінансової\$ — З охотою буду служив. — Хоть би з дияволом в поєдинок піїду, щоби я лиш мав добре заплачено. — Чомусь не приходить? — Дві мінуті до десятої! — Можливо, що не прийде?!«

В тій хвилі в дверях вказав ся Шмідт.

— Ходімо на гору — каже Шмідт. і піїшли.

Шмідт розказав подати коняк і зимну перекуску. Чув ся нині трохи зденерований.. В таких случаях любив випити для відваги.

Як лиш слуга вийшов, Шмідт замкнув двері на ключ і усів при столі.

— Напиймо ся із за нашого пляну.

Споглянув глибоким своїм поглядом просто в очи гостя, як би тим способом хотів проникнути його душу і переконати ся остаточно чи не зробив помилки що до вибору спільника. Той послідний витримав погляд Шмідта спокійно. Жаден мускул не здрігнув ся йому на лиці. Шмідт дивлячи ся просто в очи гостя зачав говорити поважно і таємничо:

— Отже так мій добродію! — Справа, котра привела нас тут, є дуже важної фінансової натури; вимагаюча трохи зручності а передівсім осторожности. Але перед остаточноним виясненєм, конечність вимагає, щоби сьмо докладно пізнали ся. Я вірю, що так добродій як і я, не сьмо тими за кого представляємо ся. Я називаю ся Ганс Шмідт, і не сьм графом, але вікарим при костелі св. Боніфація.

Гість бачучи сю отвертість Шмідта, заявив:

— А я є знаий під пазвиском Ернест А. Мурет, дентист.

Шмідт уважійше придивляв ся, як би не довіряючи чи сказав правду.

— З причини мізерних приходів, які приносить дентистична практика, досить зчаста мав я спосібність користати з інших невідповідних жерел... Сподію ся, що легітимація вистарчаюча...

Подавши собі руки і вишвиши по одному, Шмідт предложив Муретови проект підроблювання десяти - долярівок. Е. Мурет з охотою згодив ся на таку роботу. І безпроводочно на когто будучого інтересу, зтягнув позичку кількадесять долярів від Шмідта. Ті два кримінальні злочинці не лише були одної думки і одного характеру, але навіть з лица були так до себе подібні, що кождий їх взяв би за рідних братів. Тепер грошиї не буде їм бракувати... Оба спільники кс. Шмідт і дентист Мурет, винянали осібний дім в котрім виробляли фальшиві гроші, котрі видавали на гулянки і розпусту.

Вернім ся до Анни Авмілер, на чолі котрої кс. Шмідт витиснув свій поцілуй і подав ся до костела, і той страшний сон, котрий приснив ся Анні тої самої ночі, що спонукав Анну до приреченя, що буде уникати ксьондза Шмідта на кождім кроці.

На парохії.

По відправі служби божої в костелі, не маючи нічо більше до роботи, ксьондз Шмідт сидів у своїм покою і страшно нудив ся. Пробував читати часопись — романси, але не міг. Думки його були далеко, і не міг зібрати уваги на читанім предметі.

Кшув книжкою об стіл, і почав ходити первовими кроками по покою, »Ні, то не до знесеня!« повторяв раз по раз ходячи по покою з затисненими п'ястками. Та дівчина мене припровадить до божев'їля... як приходить на думку, що вона погорджує мною.

— Чогось подібного в своїм життю я ще не відчував, хот'їй мав до діла з ріжнородними жінчинами, ані одна з них не зробила на мені подібного вражіння.

— А може? — Може я в нїї закохав ся? Як студент! Ха-ха-ха! То булоб дурне!?... Закохати ся в служниці!

— Ні! Тут є щось иншого!...

Кожда инша будуча на її місці, сама шукала способности до зближеня ся і уважала би то собі за щастє трошки поромансувати з ксьондзом...

— А она!..

— Попросту мене уинкає...

— Ріжні роди жінцин!?...

— Одних купує ся за гроші, другі за ріжні обіцянки!... А є і такі, котрі і тим всім погорджують! бо боять ся гріху.

— Для тих послїдних! Найліпше лікарство є сповідь...

Як на сповїді загляне ся в найглубші тайники її душі, — і рівночасно увільнить ся їх від кари за гріхи, тоді кожда з них звичайно стає м'ягка як віск... До того рода жінцин зачисляв єм Анну Авмілер, однак я грубо помилув ся...

— Від часу послїдної сповїди, на котру я так числив, ані одного разу з нею не здибав ся. Вмисно виходив з костела в ріжних відступах часу; маючи надію застати її в своїм покою при прятаню.

В покою завсїгди знаходив порядок, але Анни ніколи!...

— Очевидно, що хочай в дуже делікатній спосіб, але уникає мене.

— Хто знає!? — Може мене й ненавидить!...

— Тим гірше для неї! — Як погордить мною, то порушу небо і пекло! Самого люципера на поміч покличу, — а мусить стати ся по мойому...

— Та її байдужність ще більший огонь в мені розпалює. Ох! як я її бажаю!

Яка она гарненька! Яке біленьке має тіло... І на саму думку, дроз пристрасти потряс ним цілим...

Хватав руками повітре, притискав до своїх розпалених жаждою пристрасти грудий, і бігав по покою як шалений.

— Мушу її дістати за всі скарби світа... Мушу її мати! Мушу її обіймати, цілувати, гризти її тіло, виссати її кров, спалити ся разом з нею на вуголь!

— Але як?! — Як то зробити? Коли її ніколи нігде здібати не можу...

Розкшнув руки безрадно...

В тім поглянув на образ святої Єлисавети, котрій висїв на стїні. Зложив руки і почав молити ся.

— О свята Єлисавето! Патронко всіх жещицн, Ти бачиш, о свята, кїлько я терплю з причини тої негідної дївчини. Глянь на мене своїм оком милосердія і скороти мої терпїня. Натхпи менї спасену думку, — що маю учинити, щоби здобути її серце. А також запали в нїй огонь любови і зроби, щоби була послушною волї твогого слуги. Амінь.

По скінченїй молитві усїв в фотелю, і оперши голову на руках, довго роздумував.

— Нині! — або ніколи! — шепнув ударяючи в стіл, і наново почав ходити по покою.

Потиснув гудзик дзвінка.

— Мушу її мати! — тут в себе. і то нині ще...

— Під закидом, що в покою нині не було спрятано, пішло сторожа, щоби її сейчас тут закликав. В такім задуманю ходив по покою. так, що й не чув як двері відхилили ся і до покою всунув ся потихо сторож. Зняв капелюх і хвильку приглядався шмідтові, котрий нервово ходив по покою. Ксьондз Шмідт котрий доси не завважав присутности сторожа здригнувся... Затримав ся на місці і кликнув:

— А, то ти!

— Чп то нині Ені запрятала покій, не бачив єсь?

— Ні, прошу отця духовного, не бачив.

— Я зараз так думав!...

Дотикав пальцями ріжних предметів, а витираючи хусткою пальці говорив:

— Той покій цілий тиждень мусів бути непрятаній...

— Йди сейчас, залич мені тут Ені.

— Скажи їй що ксьондз вікарій потребує її — і баста!..

— Чуєш?...

Сторож вийшов.

Серце розбите.

Від часу сповіди і від страшного сну — Анна Авмілер до сего часу ані одного разу не здибала сь з ксьондзом Шмідтом. Будучи в костелі завсїгди клякала де небудь в куті і старала ся не поглянути на нього. Відчувала

інстинктивно, що Шмідт пожерав її очима; то ді не підносила очий в гору, боячи ся, щоби не зійти ся з його поглядом.. З причини свого обовязку була змунена що дня упорядкувати покої дьєондза вікарого Шмідта, завсїгдї уважала, коли виходив до костела, і скоро лише виїшов, — сейчас полишала всі инші занятя, бігла до його покоїв, скоро прятала, і чимскорше вертала назад. Так час уилів без жадної зміни для неї. З веселї і смілої дівчини стала ся тепер сумною, несмілою і мовчальною. Будучи вірною своєму приреченю, всіми силами уникала Шмідта.

Як лиш була певною, що Шмідт її не бачить, тоді з любовю споглядала на нього. Пробудило ся якесь инше, пове. доси її незване почутє...

Чула, що має у своїм серцю, щось більше для нього... А ніж звичайну пошану для ксьондза.

Любила його!...

Тїшило її то дуже, що кс. Шмідт на жадну иншу так не дивить ся як на ню. Часами роздумувала, що зле поступає, — уникаючи кс. Шмідта... Було раз, що кс. Шмідт був через якийсь час зайнятий ріжними кримінальними справками і через те менше звертав уваги на ню, думала, що вже о ній забув, тужила за ним... Уникала його! — а хотїлаб дивити ся на нього. Дякала ся його! — а хотїлаб його мати при собі...

Але то була лише хвилева тиша перед зірваннем ся великої бурі. Шмідт, маючи до снілки з Муретом кримінальне жерело приходів і переситявши ся ріжними приятелями, рішив ся здобути Анну. Недосвідчена!... Не знала, що уникаючи Ганса, сама мимоволї за-

кидає петлю на його шию, своєю силою його тягне до себе.

Нагло, в часі її роздумувань увійшов сто рож кажучи:

— Ксьондз вікарій казав, щоб Анна сей-час прийшла до нього.

— Ксьондз вікарій? — запитала Анна.

— А що там такого стало ся?

— Ксьондз вікарій такий розгніваний! Веюди повно порохів, каже, покій мусів бути яких два тижні не прятаний.

— Я що дня прятаю! — відізвала ся плачливим голосом Анна — не знаю що ксьондз вікарій від мене хоче.

— Йди то довідаєш ся... сказала газдиня.

Анна Авмілер почувши розказ кс. Шмідта а zarazом і газдині, збирала ся вийти повна встиду і неспокою.

— Пощо він так нагло поспіває до мене? Від послідної сповіди лякалам ся того, бо говорив мені такі річи, котрі не мали ні найменшого звязку зі сповідею. Пійшлам до шшого сповідника... і визналам все, що говорив кс. Шмідт.. Тамтой дуже мене скартав, Мовлячи: Кождий чоловік мусить слухати ксьондза, бо він знає, що робить... Господи! Як би мя щось за серце стискало! — А однак йти мушу.... Прецінь Шмідт є ксьондзом а кождий ксьондз мусить знати, що робить; бо він є відвічальний перед Богом за нас всіх... Не послухати ксьондза? — то було би смертельним гріхом. То було би не по християнськи!... Так роздумуючи, закривши личко фартушком, вибігла з покою.

В печері.

По виході сторожа Ганс Шмідт був задоволений зі свого помислу, бо знав добре, що Анна є дуже побожна, і як така, не усмілить ся не услухати розказу ксьондза. Усївши в фотелю затирав руки з радості.

Дроц похоти стрясав його тілом, коли в думках представляв образ Анни при собі. Найбільше клопотало його те, як він до неї має приступити.

— Прещінь не можу її так трактувати, як ту, котра без сорому продає своє тіло за гроші.

Був ціком неприготовлений як поступити зі своєю жертвою, як параз почув несмілкуванню до дверей. Здрігнувсь, кров ударила йому до голови, але по хвили запанував над собою і спокійно отворив двері.

— Прошу, — вимовив дрожащим голосом і витягнув руку на привітанє. Анна трохи блідша як звичайно, спокійно стала перед ним.

— Правдоподібно тут всюди нечисто, повно порохів, покій нині не був прятаний — відігвала ся Анна.

— О той цимбал! Всьо виспівав, — подумав собі Шмідт і трохи змішаний говорив:

— О, що то, то ні, всьо в порядку. Я з тобою, моя ти люба дитино, цілком в иншій, в дуже поважній справі потребую говорити... Прошу сідати.

— Сподівалам ся того — подумала Анна а голосно додала:

— Дякую! Прошу говорити, я слухаю!

Шмідт поглянув на ню таким дивним поглядом, що Анна задрожала і усїла на край крісла як би готовила ся до утечі.

Хитрий в своїй штуці Шмідт знав дуже добре, що в серцю дівчини дїє ся.

Тому рішив зачати цілком з иншої бочки, тому, що не любив плаксивих і сумних женщин. Бажав, щоби йому Анна віддала ся сама.

— Знаєш, моя дитино, річ є така — зачав поважно Шмідт: — Довідав ся я случайно, що від якогось часу попалась в неласку газдині, котра просила пароха, щоби тебе видалити зі служби!...

Анна незначно здригнулась, жаль її було би розійти ся з так вигідним занятєм, але позістала спокійною.

Шмідт однак то завважав і говорив дальше:

— Знаючи твою учтивість і побожність, жаль мені стало за тобою, і як добрий настир, вставив ся за тобою до пароха. Він мені прирік, що на якийсь час тебе єще затримає...

Лише на якийсь час — подумала Анна, а Шмідт як би відгадуючи її думки додав:

— Розуміє ся, то буде залежати від обставин...«

Анна Авмілер слухаючи Шмідта, встїдала ся в своїй душі, що мильне мала о нїм понятє. Щоб стало ся з нею, колиб тепер зістала видалена зі служби, где пійшла би шукати занятя. А він, будучи ксьондзом, не встидав ся просити пароха за ню, за простою служгою, як найліпший приятель. Була йому в тій хвилі неограничено вдячна. Перестала лякати ся усіма смілійше на кріслі і споглянула просто в очи Шмідта. Шмідт бачив тепер ясно, що дівчина стала тепер роз'оружена, отже єще з більшою повагою говорив дальше:

— Бо подумай собі моя дитинко, що би було, коли би ти тепер стала видалена?

Ти ще дуже молода, недосвідчена і занадто пристойна дівчина, а на таких небезпечество чигає на кождім кроці. Була биς змуніена йти тяжко працювати до якої брудної фабрики і бути зависною найріжнороднішим »боссам« або пійти до иншої служби, попевірати ся по якихь айринеьких або жидівських брудних кутах.

Тепер на якийсь час ти є безвечна, а може і на завейди.

І то все зробив для тебе той... котрого так уникаєш, а можливо і погорджуєш ним.

— Я ніколи не погорджую — відозвала ся несміло Анна.

— Дав би то Бог! Дав би то Бог! Щоби то так було. То по християнськи... Уважай, моя дитино. Ніколи, ніколи не вільно погорджувати, тим більше особами духовними. Духовенство треба любити над всею.

— Як на те заслугоють — відізвала ся Анна.

— Того не вільно нікому судити, — то є смертельний гріх моя дитино.

— А коли його самий ксьондз поповняє?

— То нічого. Ксьондз має власть відпущеня всіх гріхів, хотяй би найстрашнійших. Але даймо з тим спокій.

— Перед хвилию сказались моя дитинко що ніким не гордуєш, а чому ти мною погордила?

Для чого від часу сповіди так мене уникаєш?

— Від сповіди? — з гіркою усмішкою спитала Анна і поглянула просто в очи ксьондза.

— Чи то ксьондз сповідею називає, коли цілий час лише о любови правив?

— А певно що так, бо любов є най-

більшим скарбом на світі. Але любов, о котрій я правив, то є... то є любов свята, ангельська, бо і ангели в небі люблять єя. Лиш ти, моя дитиночко розуміти того не можеш».

Анна зрозуміла тепер до чого Шмідт заміряє. нагло гнів її огорнув.

Але стримала єя і відповіла коротко:

— Не можу і не хочу.

Шмідт як би опарений, підскочив на крислі, однак повстримав єя і почав говорити солідко:

Послухай мене моя дитинко, я хочу тебе зробити найщасливішою жінчиною на світі.

— Я досить багатий, маю гроший подостатком, можу тебе озолотити, все віддам до твого розпорядження. Незадовго зістану парохом, тоді не будеш потребувала нігде шукати служби, будеш на завігди у мене, будеш моєю сестрою, кузинкою... Чим тільки сама хочеш... Тоді будеш сама мала служниця і будеш плавати в вигодах і достатках. Неодна жінчина позаздрилася би тобі.

— Ніколи не зістану коханкою ксьондза.

— Пожалуєш того дівчино! — цілий трясучи єя від гніву, вищідив крізь зуби Шмідт.

— Ніколи?... Я сейчас зверну єя до пароха, і нині єще зістанеш видалена зі служби. Маю повно знакомости, і постараю єя, щоб єя навіть в жадній фабриці не дістала роботи. Будеш змушена поневірять єя по улицах.

— Тисячі так живуть і я тоже буду — відповіла з резигнацією Анна і скоро піднесла єя з крисла. Шмідтови як би хто крикнув до уха: Не випусти її звідси, бо більше ніколи не побачиш. — Як тигрис одним скоком забіг їй

дорогу і грізно дивлячи ся її в очи промовив:

— Анна не вийде з відси, доки не скаже послідного слова!

Такий поступок Шмідта обурих Анну до крайности, вся кров збігла ся до її серця, збліла. Готова була кинути ся на нього і відрапати йому очі. Рівночасно жаль їй було, що в той спосіб з ним розстане ся. Липи крізь затиснені уста промовила:

— Сказалам вже!

— Ні, то ще не все. Бачу із твоїх очей, що хочеш ще щось більше сказати.

— Отже скажу те: як би ви були вільним чоловіком, не ксьондзом, то щобиьте не мали ні одного цента — то віддала б ся за вас. Але зістати коханкою ксьондза! — Ніколи! А тепер позвольте мені відійти.

Шмідт бачив що не може її поконати, чув ся побитим, а за жадні скарби в світі не хотів би з нею розлучити ся.

Видала ся йому в тій хвили така гарна як ніколи. За смілу відповідь забажав її ще більше. Пристрасть дунула його за горло. За був в тій хвили що робить, забув що він є ксьондзом, а она лише проста слуга. Як би пертий якоюсь силою упав перед нею на коліна.

— Прости мені Ганю хвилеве моє унесенє, то все з великої любови до тебе.»

— Встаньте сказала Анна. Але Шмідт не вставав, лише підніс очі в гору, дивив ся благальним поглядом на Анну, як пєс в очі свого пана.

Зловивши її за обі руки, зачав обєцувати їх горячими поцілунками.

— Наймилийпа, найдорозша моя Андзю все для тебе зроблю, що лише розкажеш.

Виречу ся реверенди, подружусь з тобою як звичайший чоловік, цілий віддам ся тобі на у-слуги, лише не відтручуй від себе.

Руки Авмілерівни злегка дрожали, але не виривала їх. Звільна огортало її солодке чутє, чула в собі слабшїй, як би перелетний го-лос: »Утікай звідси, бо згинеш!« лиш рівно-часно иншїй голос сильшїйший, виразшїйший заглушув його: »Ти не гідна того, щобн ксьондз перед тобою мав клячатн. Піднеси його!«

— Встапьте! — сїпнула Шмідта за руки.
— Я не гідна того, щобн ви переді мною кля-чали.

Шмідт підшїс ся з колїн, тримаючи її ру-ки у своїх, обшлупував їх без перерви поцілу-ями і з легка пртягав її до себе.

— Чи не бачиш Ганю кїлько я терплю? Які з любови до тебе персношу мукн? Цїла надїя, цїле щастє моє є в руках твоїх. Одним слівцем можеш мене уцаслвити або згубити на віки. Дальше жити без тебе не можу. — Була бись, Ганю, без серця як бись в тїй хви-лї відтрутила мене від себе. Як мене відтру-тиш сейчас відберу собі житє, а грїх смертель-ний спаде на тебе. Нехай почую з уст твоїх те солодке слово, що ти мене любиш.

Говорив то за одним замахом, дрожачи цілий як в горячцї, уриваючи в шїв реченя, стискав руки Анни в своїх і говорив без кін-ця. Не позволяючи їй прийти до себе, опамя-тати ся, застановити ся над собою. Не дав їй здобути ся анї на одно слово, лиш що раз си-льнїйше словами і поглядом гіпнотизував її.

Під напором його слів і погляду Анна звільна як би тратила притомність.

Сили їй опадали, груди сильно філюва-ла, в очах потемніло, кров ударила їй до голо-

ві і як би під напором якоїсь невитолкованої сили, машинально підняла руки в гору і слабим, солодким голосом вимовила:

— Люблю...

І впала в обійми Шмідта...

Пізнав її.

Сонце вже було високо понад виднокругом, і заглянуло через шпарп заслоненого вікна до покою ксьондза Шмідта, котрий о тій порі спав еще сном блаженного, і зачало його будити. Шмідт порушився, повернувся на другий бік і спав далше. Але коли лучі сонця не даючи за виграну, зачали йому докучати, закляв страшно, і вставши з ліжка заслонив шпарку, мабуть з заміром положити ся спати на ново. Поглянувши одначе на годинник, пригадав собі, що в тій порі вже давно повинен бути в костелі. Зачав одягати ся.

Руки трясли ся, в ухах дзвонило, всі члени тіла були як поломані. В очах представляли ся йому найпріжнороднійші види як наслідки безсонної ночі. Встав, задумав ся, грізно зморщив брови, або сміяв ся і вимахував головою, руками і цогами.

Будучи на пів убраним, почув легоньке ковтанє до дверей. »Хто може так вчасно до мене приходити?« подумав і не спішив отворити двері, не будучи еще убраним.

Ковтанє повторило ся. »То Анна« подумав Шмідт.

І не зважаючи, що був заледви на пів убраним, отворив двері.

— Спиш еще лінюшку? — защебетала облесним голосом Анна, закидаючи йому руки на шию.

Не підозривала, що Шмідт цілу ніч був з

іншими коханками і лиш перед кількома годинами положив ся спати.

Злегка відпихаючи від себе Анну — заштав:

— Скажи ліпше, що має означати твоя така ранна візита?

Анна здивована поглянула на нього. Вона сподівала ся іншого прийнятя.

— Не гнівай ся любий, що так рано приходжу, потреба вимагає. Скоро побачила, що парох сам оден в костелі, я поспішилась, щоб могла застати тебе в покою. Завтра маю опустити службу.

— А то з якої причини?

— Пізнали, що я вже вагітна, з гіркими слезами, котрі вибухнули їй з очей, закинула йому руки на шию, і як би шукаючи ратунку, склонила свою головку на його груди. Ганс здригнувся. Того найменше сподівав ся. Притиснувши однак Анну до себе, поцілувавши її в голову, посадив на кріслі.

Зморщив брови і задуманий перейшов кілька раз по покою.

— Замість завтра, ліпше нині, збери свої речі і перенеси ся до готелю. Тут маєш потрібні тобі на розхід гроші, адресу і ключ від дверей. Не потребуєш нікому зголошуватись. Сподію ся приїзду мого приятеля з Чікаго, а не хочу приймати його в своїм помешканю, я винаймав осібний покій в готели. Там також можеш замешкати, поки не винайду відповідного для тебе помешканя.

— Памятай число покою, піснайцятє. А тепер будь здорова».

Анна обняла його і цілим тілом прилягла до нього.

— Як я тебе люблю, Ганс. Який ти до-

брий! Але чому ти нині мене так від себе відганяєш?

— Поглянь на годинник, — я вже давно мав бути в костелі.

— Ох правда, то обов'язки духовні...»

У дверях відвернула ся до Ганса.

— Вечером! — в готели!... — махнула рукою й вибігла як сшолошена серна.

Слюб.

Снека... З причини страшешного горяча люди падали на улицах. З різних місцевостий надходили вісти о случаях соняшного нападу. З причини вузких улиць, високих домів і страшного перелюднення міста, найбільше случаїв нотовано в Нью Йорку. Люди після можности старали ся не виходити з помешкань. Через цілий день рідко кого можна було здибати на улици. А за те вечером, коли сонце усміхаючи ся з людської слабости сховало ся за виднокругом, хто лише був живий, вибігав на улицю, щоби відітхнути свіжим повітром. У парках, на улицах, над берегом морської відноги, всюди було весело. Нігде у вікнах не було видно світла. Всюди було темно. Лише на Бродгурет улици число дому 68, вік на одного покою були освітлені. Через шпари фіранок, можна було добачити гарну, молоду жєнщину, котра замість вийти на улицю, воліла зістати в мешканю. Очевидно ждала когось... Бігала з одного покою до другого, переставляла, то знову вставляла річи, котрих було небогато, ліжка, комода, стіл і кілька крісел. Всі ті річи вже по десять разів переставлювані. що раз то в инше місце, що раз то инакше. На комоді поклала »крузифікс«,

коло нього кілька воскових свічок і два вязки квіток. Урядила щось в роді вітваря.

Пристанула, споглянула довкола і очевидно задоволена з наслідку своєї праці, весело усміхнулася. Опісля відтягнула шуфляду, витягнула з неї білу слюбну сукню і вельон, задумала ся і сумно схилила головку. Буйні сльози зачали спливати по її гарних личках і спадати на слюбну сукню, отже шпурцувати нею на крісло, упала на ліжку і гірко розплакала ся. Була то нещаслива Анна Авмілерівна збираюча ся до слюбу зі своїм коханком ксьондзом Шмідтом.

Того святотацького слюбу, котрій мав відбутися без свідків, сам собі заміряв уділяти не хто инший, лиш її коханок ксьондз Шмідт. Скоро ксьондз Шмідт оповістив, що мешканє винаяте, річи до мешканя закуплені, що завтра буде могла перепровадити ся з готелю до свого... мешканя, Анна в дуже делікатний спосіб пришімнула йому його обіцянку: »Виречу ся реверенди, одружу ся з тобою, як звичайний чоловік«. Бідна дівчина! До тої пори нудила ся надією, що Шмідт зріче ся стану духовного, візьме її за свою жену і буде з нею жити як кождей примірний муж.

Як гірко завела ся.

Як згадала йому о тім. — Шмідт ані чути не хотів. Тоді зачала плакати, зачала проклинати день і годину, в котрій перший раз пізнала його. Загрозила навіть шкандалом. Сказала отверто:

— Далам тобі слово, що ніколи не зістану коханкою ксьондза і слова дотримаю!»

Если не приречеш мені, що завтра в нововинаятім мешканю відбуде ся слюб, не рупу ся з готелю і нині ще нароблю шкандалу.

Шмідт заскриготав зубами, пригриз губи

аж до крові, однак повстримав ся і в мовчанці ходив перово по покою. Встеклий гнів душив його за горло. Рад би кинути ся і удусити її своїми руками, однак занадто був припертий до муру. Чув ся безцільним і такого обороту річи найменше сподівав ся. Слюбуючи у собі страшну шімсту, постановив ужити способу. І як би нічого не було, з веселим усміхом усїв при ній на канапі.

— Не розумію тебе Ганусю! Як то можна зараз так гнівати ся. Я дав тобі слово, що ожешу ся з тобою і дотримаю його. Але перестати бути ксьондзом то не значить скинути реверенду і справа скінчена. Треба писати до єпископа. Єпископ, до властий висших, то забере кілька тижнів часу, може місяць а може і більше. Друга річ я потребую для себе вистарати ся о якесь занятє. Прецінь манни Бог на нас не зішле. Отже бачиш, упоранє ся з тимп всіма річами, вимагає свого часу. Але коли ти хочеш конечно зістати завтра мою жінкою, то я і на то прпстану. Я є ксьондзом, маю право сповняти всі духовні обовязки. Ко ристаючи з того права, як ксьондз, уділю слюбу тобі а рівночасно собі, як звичайному чоловікови і будеш правовірна моя жена перед Богом. А скоро лиш зістану увільнений від духовних обовязків, сейчас відіслю слюбний акт до цивільного уряду і справа скінчена. Будеш правосильною женою перед Богом, людьми, і цілим світом: Бачиш, що на всьо є спосіб і всьому можна зарадити. Чи ще гнівавш ся на мене?

Пригорнує її до себе. Не опирала ся.

Тихі, великі сльози як перли спливали по її личку, слова промовити не могла.

Плач спазматичний що хвиля стрясав нею. Шмідт за всяку ціну старав ся її успоко-

їти, гладив її по голові, цілував її уста, очі, посадив її на своїх колінах і пестив як дитину. Шептав їй до уха найчутливіші слова, поки дівчина не розсміялася і не поцілувала його. Погодилися.

Слідуючого дня рано Анна, не зважаючи на страшний спеку, яка була того дня, перепровадила ся з готелю до мешканця на Бредгурської ул. під ч. 68. Того дня була дуже занята. Спрятувала, вставляла меблі і порядкувала до пізної ввечері, навіть усміхалася сама до себе. А коли прийшла хвиля вбратися в сльобне убранє, знов жаль їй огорнув. Упавши на подушку, гірко заплакала... Колінь давнійше, еше малою, завсїгди уявляла собі инакше ту хвилю, таку урочисту в житю кожної дівчини. Уявляла собі, що коли надїйде хвиля їй сльобу, усяде посеред покою, а довкола нїєї дружки будуть чесати їй. убратися, пришити квітки, оглядати їй білу як сніг сльобив сукню, віншувати і рївночасно заздросити їй щастю. Коли вже буде убрана, тоді з'явиться ся «він», той їй любий. Високий, молодий, пристойний мужчина... Бо иншого не буде хотїти. Приклякне перед нею і подасть їй букет з рож. А потїм... Потїм она, оперта на його рамени, з серденьком переповненим щастя, трошка завстиджена пїйде перед обличчє своєї найдорожчої матери.

Приклякне разом з ним на колїна і промовить: «Мамо, то є одинокий вибранець мого серця! — не відмов нам благословенства!» Стара мати положить руки на їх головах і з сльозами в очах промовить: «Жийте і розмножуйте ся щасливо, нехай вас Бог благословить!»

Вїдтак любий візьме їй за руку і запровадить перед вїтвар. Там в ясно освїтленїм ко-

стелі, при голосних звуках органу, старенький ксьондз поблагословить їхнє супружество. То ді вже більше не верне до родичів, але зістане зі своїм милим, буде його женою і панею його серця.

А потім?...

— Тепер я сама у чужім краю, між чужими людьми, ніхто тут мене не знає ані я нікого. Я тут самісенька в чужім мешканю. Боже мій! і тут має відбути ся мій слюб! Нема тут при мені нікого, хто би мене потішив, нема дорогої матери, котра би мене поблагословила, нема дружки, щоби мене убрала, і парченого нема, котрий би став зі мною до слюбу».

— В жадній історії, в жадній байці о зачарованих царцях, чогось подібного я ніколи не читала, ані не чула, очевидно до сего часу жадний письменник не уявив собі у своїй фантазії такої історії, що ксьондз уділяє слюбу — кому? — Собі і своїй коханці. Ксьондз Шмідт получить мене нині вузлом супружеським, але з ким? Хиба з моїм нещастєм. Боже мій! змилосоудсь надімною! Найдорозша моя мамо! учуй гіркі сльози мої і поблагослови своїй негідній донечці. Я боронила ся о скілько могла і мала сили але остаточно зісталам побідженою і упалам...

А тепер я безсильною, щоби піднести ся.

— Нині відбуде ся гіркий мій слюб. Мій плач нехай заступить »Вені Креатор».

Ті пімі меблі нехай будуть свідками мого слюбу. Ксьондз благославлячий мій вузол супружеський, буде рівночасно моїм мужем. а послюбні »медові місяці« мої, то є чорна, непрозріта будучність. Найдорозша моя мамо! Прости негідній своїй дочці, бо она не винна...

Годинник на костелі вибив одинайцятю. Припімнула собі, що за хвилю може надійти Шмідт і не бажала, щоб застав її сумну заплакану. Скоро зірвала ся з ліжка, а умивши ся, зачала убирати ся. Було вже три чверти на дванайцятю, як надійшов кс. Шмідт. Був убраний в чорнім сурдуті, білих рукавичках, з веселою усмішкою, приклякнув перед нею на одно коліно, і подав їй гарний букет. Відтак засунувши обручки її і собі на пальці, подав їй рамя і запровадив перед вітвар, котрий Анна сама устроїла. Тоді заложив на себе попівське убранє і довершив слюбної церемонії.

По слюбі знявши з себе реверенду, поцілував її як пристойть на кохаючого мужа. Анна взяла його понід руку і опровадила по всіх покоях, показуючи йому свій густ при урядженю дому. Послюбну вечерю зїли в готели.

Медові місяці.

Поки Анна Авмілер служила на парохії, Шмідт міг безкарно гуляти по ночах по найріжнороднійших люпінарах. Анна не підозривала того і коли сходили ся кожде з них було задоволене... Шмідт призвичавний до розпусного житя, хотяй тепер як сам сказав, зістав правовірним мужем перед Богом... не міг прецінь що ночі сидіти і нудити ся при одній і тій самій жітці, і волїв як давнійше, »веселе товариство« жітчин. Що раз пізнійше, що раз рідше відвідував Анну а часами і по кілька днів з ряду не показав ся. Коли она його спитала де був, він вимовляв ся старанем о увільненє з духовенства і шуканєм відповідного занятя, запевняючи її, що вже є на добрій дорозі. Але коли то зачало ся повторяти частійше і частійше, Анна зачала його підо-

зривати, і з сльозами в очах жалувала ся на його невірність, вказуючи при тій нагоді, що не довго зістане матірю.

Шмідт зі своєї сторони уважав, що зробив все, що від нього залежало; виняв мешканця, дає утримання; чогож она може більше від нього жадати. Всі ті уявлення ся Анни о свої права, котрі належуть ся кожній жінці від свого мужа, Шмідт приписував браковим доброго виховання Анни, котра зачала йому бріднути. А коли заявила, що невдовзі зістане матірю, збрідив сові її цілком і зачав придумувати над средством увільнення ся від неї раз на завсїгди. Прийшло йому на думку кілько Анни Авмілер коштувала його.

— Та дівка виїсала з мене дуже багато грошей.

Але то нічого, я то відібю на її власній шкірі.

Рішив заасекурувати її.

В тій цілі вдав ся з Анною до одної з асекураційних компаній і хотів її обезпечити як свою жену паню Шмідт на суму 5,000 доларів. Але асекураційна компанія очевидно з причини вагітності Анни, не хотіла її прийняти, кьондз Ганс Шмідт не хотів дати за виграну...

Нікогда йому було страченнх за Анною грошей. і за нічо в світі не хотів розійти ся з думкою, щобч на тім не зробіти доброго інтересу.

В Ернеста Мурета, в спізьника в підроблюваню грошей, служила під той час одна молода дівчина на Імя Берта Ліч. Намовив її Шмідт і пійшов з нею разом до иншої спілки асекураційної, з заміром обезпеченя її на суму 5,000 доларів, як своєї жінки пані Шмідт. Нещастє хотіло, що і Берта Ліч не показала

ся здоровою, і компанія не прийняла її анлікації.

Розіздлившись до послідного неповодження, Шмідт рішив як найскорше згладити Анну зі світа, і тим способом уникнути непотрібних впадків, котрі не обіщували найменшої користи для него. Одного вечера не виходив, а щоби йому не перешкаджувано, замкнувши двері на ключ, зачав роздумувати над способом усуненя Анни зі світа. Не приходило йому то так легко. Хотяй мав сертифікати як кождий инший доктор, не міг однак сим разом з них користати.

Пійшло би йому то легко, колиб Анна мешкала у своїх родичів, або знакомих; тоді в разі її смерти, як лікар підписав би свідоцтво смерти, а відтак як ксьондз відправив би похорон і справа скінчена. Але в тім случаю з померлих сертифікатів не міг би скористати. Трутнина, котру під виглядом пігулок давав Анні, чомусь доси нічого не ділала. »Може то й ліпше«. Подумав Шмідт. — Бо наколиб Анна тепер умерла, самому підписати свідоцтво смерти, — відправити безплатний похорон, а що гірше, самому зайняти ся її похороном, було би гіршим чим підозрілим. Але справді чому на ню не діє трутнина? — А може... Ух! Щож то був би ... злочин з її сторони... Може та негідна зі всіх ліків, котрі я її достарчив — ані одного не прийняла?

— Ух, то булоб щось страшного...

— Так, она до того є здібною. Памятаю як виступила протів мене в готелі, коли я її заявив, що не можу взяти її за жінку. Шкандалом по просту загрозила. Так она до того є здібною. То істота без найменшого вихованя.. Тим гірше для неї. Завтра запроваджу її до правдивого доктора, нехай зправдить її здоро

вля, тоді вияснить ся... А ніші ще конечно мушу винайти спосіб усуненя її зі світа. Она може стати ся небезпечним моїм ворогом.

Ходив по покою приставав, задумував ся, пригризав губи морщив брови, затискав кулаки і нічого відповідного не міг видумати. Тисячі плянів йому приходило до голови і жадеи не надав ся. Остаточно вичерпаний і знетерпеливлений махнув рукою:

— Зарізати по просту як худобину, пократи на кавалки і покидати к чорту до води і конець!»

Усів на кріслі і задумав ся.

— Те, що я задумав зробити, є страшним злочином і може викрити ся.

Довго бив ся з думками, остаточно рішив се зробити і пійшов спати.

Другого дня рано по службі божій Шмідт подав ся до мешканя Анни на Брадгурст улицю, а звідтам з нею разом пійшов до доктора Арнольда Лео. Анна не дозволила, щоби Шмідт був присутним підчас її екзаминованя. Шмідт освідчив докторови, що побоює ся чи Анна не є дуже хора. По екзамінації Анни, доктор заявив, що Анна є цілком здорова, лиш незадовго зістане матірю.

Тепер Шмідт був вже більше ніж певним що Анна жадного з його лікарств не приняла. Того самого дня вечером рішив невідклично замордувати її. Купив великий ніж і столярську пилу.

Покутниця.

Анна замкнена у покоїку, сиділа по цілих днях як у вязниці. піде не виходила з мешканя. Ніхто її тут не знав, і она нікого і з ніким не хотіла познакомлювати ся. Вечером чекала з нетерпеливостію свого Гауса, котрий

був їй тепер одинокою потіхою і опікуном в житю. А коли не приходив, залпвала ся гіркими слезами. Виплакавши ся до сита... часто без вечері лягала спати. Будучи в таких положеню, змінила ся до непізнання, зблїдла. під очима поосніло, лицї потягнули ся, очи повпадали в голову, сказав бись, що постарїла ся о яких десять лїт. Присутність Шмїдта. замість розвеселити, дражнила їй тепер, бо бачила його невірність...

Жнючи в такій самотї, бажала як найскорше зістати матірю.

Одного вечера прийшов до неї Шмїдт, і в тягу розмови заявив, що дуже жалувє за гріхи, котрих допустив ся з причини незвичайної її краси.

— Знавш ти дорога Андзю, то мусїла бути дїявольська справа. Сам чорт піхнув мене до того... По цілх днях о тїм роздумую, го ночах не заспляю... так мене той страшний гріх переслїдує. Молю ся як лише можу, жертвував кїлька служб божих на ту інтенцію, і не помагав... За ніщо у світі не потрафлю переблагати Всевишнього. В тїм случаю є одинокий спосіб, за помочню котрого можна переблагати Всевишнього... але... не знаю чи маю се зробити».

Анна з цікавостю слухала його слів, але Ганс не докінчив.

Анна занята була своїм будучим материнством і не дуже звертала уваги на слова Ганса. Занята була шитєм річній для маючого прийти на світ дитяти.

— Не маю я тут матери ані сестри, котра би тепер могла прийти менї з помочню, їй мушу о тїм всїм памятати сама. Моглаб я купити то всьо готове, але — волюю сама поняти.

— Вечером, як Ганс прийде, нехай побажить, що не дармую. Я є певною, що дуже утішиться, хотий і насмієся з мене.

Пополудни надійшов Ганс веселий і задоволеній як ніколи перед тим.

— А то що? Ти що пишеш

— Так мій дорогий, хочу ушити убранє для панюго...» Не докінчила зарумянивши ся як ягода, встигливо пригнула головку до його груди. Ганс скривив ся.

— Непотрібне се! Нехотючи вирвали ся йому зрадливї слова.

— Як то? — запитала здивовано Анна.

— В разї потреби могла бись купити готове — поправив ся Шмітт.

— Але як чуєш ся здібною, овшим, зашмай ся штем — і зрадливо обнимав Анну.

— Бачу дорога Андзю, що ти нині дуже занята штем. Не буду тобі перешкаджати, виїду... Маю нині дуже важну справу до полагоджєня. Нині вечером прийду до тебе... Може будеш вже спала, отже, щоби ты не будити, замкну двері і візьму ключ зі собою.

Так в інтонації голосу як і в обходженю ся Шмітта, Анна нічого не могла доглянути, що в тій хвилі, діяло ся в його серцю. Противно, видало ся їй, що Ганс нині прихильнійшим для неї як звичайно. По відході Шмітта, Анна ще завзятійше віддавала ся своєму занятю. Брала ті часті убраня, пригискала до грудий, цілувала і сміяла ся. Бажаала, щоб як найскорше прийшла та хвиля... То ді буде мала занятє, буде через цілий дені нестити, колисати свою дитинку. А вечером обоє з Гансем будуть тішити ся овочем своєї любови...

Годинник вибив одинайцяту в ночи. За пізно. Завтра то всьо докінчу, нині чую ся

трошки змучена, потребую відпочати. З рожевою надією на будучність, з веселим усміхом положила ся до ліжка і солодко заснула. Заснула. Бідна! Не прочувала, що той солодкий сон був її останній сон на тім світі, що вже більше не обудить ся.

Страшна смерть.

Був вже чверть по півночі, коли двері до спальні Анни Авмілер тихо отворили ся і до покою обережно веунув ся кс. Шмідт. Тихо, скрадаючи ся як злодій, зближив ся до ліжка Анни. Переконавши ся, що спить твердою сном, почав потихонько розвивати пакунок, котрий приніс зі собою, витягнув столярську пилу і положив її обережно на крісло, відтак виняв великий ніж і взявши до руки, по раз другий, зближив ся до ліжка. Тримавши в руці злочинне оружжє, через хвилю вдвлював ся в сонну твар Анни. Уста її були трошки розхилені, начеб до цілунку. Мусіла мати веселий сон, бо у сні сміяла ся до нього.

— Гфу! яка она бридка — вимовив майже на голос. Відвернув ся від сплячої і потихо проходжав ся по покою, тримаючи ніж в руці.

— І перед нею то колись я падав на коліна?

— Аби її здобути, я мусів грати ролю комедіянта. — Я був змушений їй а рівночасно собі уділити святокрацкого слюбу... Бо она так хотіла.... Бр.... То були вимоги звичайної простої без найменшого вихованя дівки. Кожда инша будучи на її місці, жєнщина з вихованєм, ніколи не відважила би ся чогось подібного жадати від ксьондза. В додатку у недовгїм часї она думає зістати матірю. Брр..

А що тоді? Тоді би не мож було всього скривати. А щоб на те сказав цілий світ? Що би сказала моя гарненька »кубанка«? І інші мої коханки, — колиб довідали ся, що їх коханий грабя, утримує любовні зносини зі служницею. Ні, так довше бути не може. Раз покінчити....

З великим поспіхом убрав ся в чорний фелон, котрий зі собою приніс. По тім з ножем в руці по раз другий приступив до ліжка, на котрім спала Анна і знова затримав ся. Якийсь внутрений голос кликав:

— Шалений, стримай ся! Що ти хочеш зробити? Будеш проклятим на віки!« — І знова перейшов ся по покою.

Остаточю Ганс приступив до сплячої Анни.

— Ія номіне Патріс ет філіі ет спірітус санкті. Амен.

Учинивши ножем над головою Анни хрест, почав її будити; бо уважав, що особа призначена на офіру... мусить бути притомною, мусить відчувати і терпіти болі. Инакше офіра не буде Богу приемлема.

— Я прийшов, найдорозпа, щоби зробити з тебе офіру Богу. Відпускають ся тобі всі гріхи твої, будеш спасенна. Радуй ся кохана дитино, бо за хвилию будеш тішити ся між ангелами в небі.

Анна поглянула перестрашеними очима на Шмідта, заким зорієнтувала ся о що ходить, вістре ножа перетяло її горло. Анна дивила ся на Шмідта переляканими очима, хотіла кликати о поміч, але з перерізаного горла замість слів, видобували ся лише хрипливі булькотаня. Шмідт притримуючи лівою рукою за голову, в правій тримаючи закрывав-

лений ніж, припер ся до грудий Анни і похилений пив її кров відмовляючи псалом 50.

Довершивши так страшного морду, по скінченім псалмі, сейчас розібрав ся до гола, щоби не поплямити убраня кровю своєї жертви. І так будучи в Адамовім строю, взяв Анну на руки і заніс до ванни. Там стягнувши з неї убрание, з найзимнійшою кровю пилював на пів живу Анну на кавалки. Пилював з шаленим поспіхом, бо день скоро зближав ся а бажав з тим упорати ся як найскорше. Образ був страшний, на той вид сам чорт здригнувби ся. Кров з тіла Анни бризкала струями. Шмідт голий цілий кровю обризканий пилював дрогаюче конвульсійно тіло Анни, з котрого улітали рештки життя. Порізавши в той спосіб на шість частий тіло, обмив кожду частину старанно з крові, відтак позавивав в папір і попівки від подушок.

Прилагодивши в той спосіб шість пачок зложив їх в куті лазні. Відтак старанно обмив ся, убрал ся, замкнув двері на ключ і вийшов. Зачало свитати.

Щоб не викликати ніякого підозріння, не йшов просто до свого мешканя, але по дорозі вступив до реставрації. Звідтам подав ся просто до костела. І, диво, на нікого з присутних в костелі не кинув ся... Нікого не погриз не покусав, не поламав свічок на вітари, не розбив монстранції. Найспокійніше приступив до сповнення иншої жертви, що правда, безкровної. Відтак як звичайно, по службі божій, слухав сповіди, уділяв кровавою рукою розтрішення, а овечки цілували ту свіжу кровю забагрену руку...

Того самого дня Шмідт був трохи зденерований.

З пастанєм почи кс. Шмідт подав ся на Брадгурст улицю. Там увійшов до мешканя, в котрім було чути сильний задух свіжої крові. Не зважаючи на ніщо, ввійшов до лазні, а взявши одну з пачок, котрі зладив попередної почи, чимскорше ввійшов. Так носив через кілька ночій, доки не виносив всього. І, чудо! Замість занести до парохії, або до реставрації, як прпстойть на божевільного, носив і топив у ріці Гудсон. Відтак для затертя сліду, ввійс оплямлену кровю своєї коханкя постіль і спалив її на лоті.

Мірна перебрала ся.

»Вилвлені в ріці Гудсон часті порізано го людського тіла належуть до гарної молодой женщины. Мусіли бути порізані справною рукою«.

Так перечитав ниї в однім з дневників, будучи вже убраним в реверенду кс. Ганс Шмідт. Мав бути вже давно в костелі, але згаданій уступ прикував його до землі.

— Га... Тримають в тайні? Кілька днів з ряду завсїгди о тім самім пишуть. Жадной нової замітки. А прецінь я певний, що за мною слїдять. Минувшой почи, коли я хотїв пійти забрати ніж і шилку, затерти всі слїди крові, я зауважав, що мешканє стережуть детективи. Як треба завсїгди мати ся на осторожності. Як бим був в той час ввійшов, з певністю бувбим »накритий«....Однак та справа почнає мене непокоїти. Я був за мало осторожним... По пошівках з подушок легко можуть трафити до мешканя. Мешканє є винапята на моє імя, а окрім того в мешканю напевно знаходять ся ріжні листи, котрі я забув знищити, а завдяки, котрим легко можу бути здемаскованим. Коли би всі компромітуючі

лпсти були знищені, мешканс винаняте під шинним пазвиском, тоді нікому не прийшло би до голови шукати убійця межи ксьондзамі — і міг бим бути спокійний.

— Але який чорт міг того сподівати ся, що риби сейчас не пожеруть, але рибакн витягнуть части тіла з води? Самий чорт мабуть став мені на дорозі. З того всього я висповідав ся вчера парохови. Мушу звідси виїзджати... Під тим зглядом парох прирік мені поміч. Але чи то не буде запізно?

— Га! Трудно. Мусів бим грати ролю божевільного. Я в певний, що світ назвав би кожного божевільним, хто небудь смів би твердити, що чоловік при здоровім умі може бути до чогось подібного здібним. Щоб лише сю ролю справно відіграти; шкода, що я за мало студіював різні роди божевіля.»

Забирав ся вже виходити, коли нараз хтось зачукав до дверей. Ксьондз Шмідт здрігнувсь як зловлений лис в клітці і оглянувши ся довкола, побачив перед собою трох незнакомих йому мужчин. Один з них зголосив ся, що приходить поговорити з кс. Шмідтом в дуже важній справі. Кс. Шмідт очевидно подумав, що приносить йому з кільканайцять доля рів на »офіру«, або прийшли до нього в яких инших релігійних справах і не підозріваючи нічого злого, охотно запросив до парохіяльного бюро. Скоро знайшли ся в бюрі, один з них показав йому фотографію замордованої Анни.

— Хто то є? Знаєте її?

Ксьондз Шмідт поглянув на питаючого.

— То є Анна Авмілер, — чи ні?... — І рівночасно спитав: Чи пан не є полісманом?

— Так! — відповів.

— Я є поліційним інспектором з бюро детективів, на імя Фаврот.

Учувши таке імя, злочинець, замість скакати з радості, тішити ся і сміяти ся — зблід страшно і почав трясти ся як осиковий лист.

— Чи то ви пане замордували її? — спитав Фаврот. Ксьондз Шмідт помимо того, що сподівав ся арештованя, в останній хвилі так перестрашив ся, що слова зі страху не міг вимовити.

Доперва аж по другім питаню, пригадав собі, що він є божевільним.

— Так я її забив з великої любови. Господь Бог і свята Єлисавета звеліли мені сповнити кроваву офіру з любови.

— Арештую вас. — Заявив Фаврот.

Ксьондз Шмідт аж тепер зрозумів, що уже більше до костела не піде, отже попросив, щоби йому позволено змінити убране. Скоро отримав позволене і зняшов ся в особнім покою, хотів відібрати собі житє. А то звичайно буває, що кождий убійця, котрий мордує з найзимнійшою кровю інших, сам ляскає ся смерті.

Так стало ся і з злочинцем Шмідтом. Замість мати приготовлений револьвер і пальнути собі в лоб, зачав бритвою підрізувати собі горло. Підрізував одначе так довго, що чуйний детектив успів впасти і відібрати йому з рук бритву. Відтак наложено Шмідтови кайдани на руки і відпроваджено до вязниці.

— То брехня, я не є божевільним — сказав Шмідт, коли його отець, сестра і інші свідки, разом з адвокатами, старали ся переконати судіїв, що Шмідт був і є божевільним. Шмідт сказав то з незлим вирахованєм, бо жаден правдивий варіят не позволить назвати себе божевільним.

Але на ніщо не придали ся ті всі викрутки.

Судії присягли проти розказу св. Єлисавети... взнали ксьондза Шмідта злочинцем першого степеня.

По узнаню вини, через суд присяглих, дня чотиринайцятого лютого, тисячу девять сот чотиринайцятого року судія проголосив вирок, силою котрого кс. Ганс Шмідт зістає засуджений як найстрашнійший злочинець на смерть, через страченє на електричнім стільци.

Конець...

